

Holstein Magazin

**XVII. évfolyam 2. szám
2009/2.**

CRI GenChoice™

*Szexált termékenyítő anyas is
rendelhető, 90% üszöborjú*

Az élettartam-hasznosságra – L Net Merit – épülő
tenyésztési filozófia világszerte bizonyított.

Ma már 6 kontinensen, 60 országban van jelen a piacon.

Egyedülálló észak-amerikai és európai bikakínálat
a profittermelésre szelektálva.

Megnövekedett és megújult bikakör
a hazai tenyésztés szolgálatában.

- ✓ *innováció*
- ✓ *genetikai potenciál*
- ✓ *kimagasló fertilitás*

your **Prof'it** partner™

CRI bikák...

és borjú születik

INTER-MIX

Mezőgazdasági Kereskedelmi Kft.
1165 Budapest, Rajka u. 7.
Tel.: (06-1) 402-10-10; Fax: (06-1) 402-10-11
intermix@interware.hu www.intermix.hu

Holstein Magazin

XVII. évf. 2. szám, 2009
A HOLSTEIN-FRÍZ TENYÉSZTŐK EGYESÜLETÉNEK KIADVÁNYA

Tartalom:

EGYESÜLETI ÉLET

A felelős kiadó jegyzete (Bognár László)	4
Megyei rendezvények	5
A 2008. évi laktációs zárás megyei rangsorai	10

TELEPSZEMLE

Dél-borsodi Agrár Kft., Gelej (Krajczár Zsuzsanna)	18
--	----

HAZAI SZERZŐINK

Agrár Európa hírei	22
Az olaszperje növénytermesztési vonatkozásai (Orosz Szilvia, Kontró József)	28
A takarmányadagok ellenőrzése – tisztában lenni önmagunkkal (Rabi Zsolt)	34
„Állati jó genetika” – az OMT Zrt. a tenyésztés szolgálatában –	38

HOLSTEIN-FRÍZ TENYÉSZTŐK EGYESÜLETE NATIONAL ASSOCIATION OF HUNGARIAN HOLSTEIN FRIESIAN BREEDERS

Kiadó és szerkesztőség:

Holstein-fríz Tenyésztők Egyesülete

1134 Budapest, Lőportár u. 16.

Tel.: (+36-1) 412-5050, 412-5051; Fax: (+36-1) 412-5052

Internet: www.holstein.hu E-mail: office@holstein.hu

Felelős kiadó:

Bognár László, ügyvezető igazgató, HFTE

Főszerkesztő:

Dr. Györkös István

Szerkesztő: (szakmai lektor, reklám)

Sztakó István

A lapban megjelent cikkek tartalmáért a szerzők vállalnak személyes felelősséget. A szerkesztőség fenntartja a jogot, hogy a cikkeket szerkesztve közölje, s azok tartalmával nem feltétlenül ért egyet. A hirdetések tartalmáért a megrendelő felel. Nyomdai előkészítés: Jazz Repro Stúdió Kft. Nyomda: Lombos Nyomda Kft. ISSN 1587-8120 Készült 1100 példányban

A felelős kiadó jegyzete

Bognár László, ügyvezető igazgató HFTE

Idei évadunk tavaszi számát tartja kezében a Tisztelt Olvasó. A XVI. Alföldi Állattenyésztési és Mezőgazda Napok adnak különös aktualitást e megjelenésünknek, hiszen az állattenyésztők készülnek ez idő tájt az egyik legnagyobb megmérettetésükre. Amikor a kiállítás szervezési munkáihoz kezdtünk, féltünk attól, hogy a tejágazatban tapasztalt rendkívül kedvezőtlen hatások miatt alább-hagy a lelkesedés és csak nagyon kevés tenyésztő tud energiát, munkát és pénzt fordítani a méltó részvételre. Ezzel szemben kollégáim az országot járva azt tapasztalták, hogy olyan tenyészetek fejezték ki érdeklődésüket, amelyek még korábban soha nem vettek részt a kiállításon és a korábbi szemléken sikeresen szerepelt gazdaságok kedvét sem szegte a jelenlegi, kedvezőnek éppen nem tekinthető hangulat.

A tavalyi történelmi létszám – 118 holstein egyed – közelében látjuk az előzetes számok alapján a mostani kiállítás statisztikáját is. Óriási dolog ez és hatalmas vállalás a tenyésztők részéről, de egyben azt is jelzi, hogy beérni látszik a sokat hangoztatott gondolat, hogy a tenyészállat kiállításokon való részvétel nem csak üres passzió, hanem a tudatos tenyésztői munka egyik fontos eleme. Azt ma már egyikünk sem kérdőjelezi meg, hogy az egyébként kiváló minőségű termékeknek is szükségük van a reklám támogatására, láthatjuk is ezt a médiából óriási mennyiségben ránk zúduló hirdetések formájában. Akkor tehát ne csodálkozzunk azon sem, hogy azon gazdaságok tenyészállatai kelendőbbek a piacon, amelyek eredményesen tudnak részt venni egy-egy ilyen rendezvényen. A korábbi időszakban a megfelelő papírokkal rendelkező tenyészállatok, vemhesüszők nagyon komoly értéket jelentettek és ezekre lát-szólag kifogyhatatlan fizetőképes kereslet volt a keleti piacokról. Az igaz, hogy a nyomott tejárak miatt az utóbbi pár hétben egy kicsit visszaesni látszik a kereslet és bővílni a kínálat, hiszen az előbbi esetben az orosz és fehérorosz agrártámogatások késlekedő kifizetése, míg az utóbbi esetben néhány gazdaságban a tevékenység befejezésével járó kényszer-értékesítések eredményeztek alacsonyabb felvásárlási árakat. E tényezők hatásai mára tompulni látszanak és ismét közel kétezer eurós vemhesüsző árakat hallunk. Nagy segítséget jelent ez ebben a helyzetben a gazdálkodóknak, hiszen a tej felvásárlási ára nehezen mozdul el a mélypontról.

A kiállításon holstein-fríz fajtát az Egyesült Államokból érkező *Brian Garison* bírálja, a ringben pedig *Körösi Zsolt* és *Sebők Tamás* segíti munkáját. A kiállításon részt vevő tenyésztőink számára ismét lehetővé tesszük tenyészállataik művészi igényű megörökítését, amelyeket a nemzetközi hírvé állatfotós *Giorgio Soldi* készít el. A háromnapos kiállítás alatt a folyamatos szakmai tanácsadás mellett felvezetők ügyességi versenyét és fiatal felvezetők számára kiírt versenyt is szervezünk. A kiállítás nagydíjas és tartalék nagydíjas egyedeit nagy összegű pénzjutalommal díjazzuk. Nagyon bízunk abban, hogy ez a rendezvény a nehéz körülmények ellenére is a szakma meghatározó ünnepe marad. Egy olyan ünnep, amelyen a sok nehézség ellenére az agráriumban dolgozók meg tudják mutatni hivatásuk legszebb oldalát és talán még a laikus érdek-

lődök számára is éreztetni tudják, hogy mi az, ami a földműveléshez és az állattenyésztéshez köti lelküket.

Szükség van az ilyen találkozókat, hiszen sajnálatos módon a különböző újságokban, televíziós híradásokban és internet oldalakon egy torz kép kezd kialakulni a termelőről. Elmondhatjuk, hogy a korábbi időszak demonstrációi során nagyon sok tapasztalatot szereztünk és döbbenet vettük észre, hogy helyzetünkről rendkívül keveset tud az átlagos fogyasztó.

A mai haszonelvű társadalom nem igazán a valódi értékek iránt fogékony és bizony tudomásul kell vennünk, hogy az ár és kizárólag az ár a döntést befolyásoló tényező. Közös bűnünk a többi érdekképviseléssel együttesen, hogy a tudatos fogyasztók kiművelésére eddig rendkívül keveset fordítottunk, ez nem mindig pénz kérdése. A felvilágosító munka, a hazai termékek kiváló minőségének bemutatása mindenkinek személyes küldetésévé kellene, hogy váljék, hiszen soha nem versenghetünk a médiában elköltött milliárdokkal, amelyeket egy-egy népszerű üdítőital vagy ásványvíz esetében a forgalmazók el tudnak költeni. Hinnünk kell abban, hogy ez a kiváló termék az egészség megőrzésének egyik alapja és épp ezért presztízs kategóriát jelent. Mégis ma azzal kell szembesülnünk, hogy a feldolgozók, kereskedők fele annyit kíván érte fizetni, mint egy palack ásványvízért.

Nehéz ezt a kettőséget megélni, de pont ezért bízhatunk abban, hogy a helyére kerül a tej ára, mert szükség van még az ilyen vál-sággal sújtott időben is erre az alapvető élelmiszerre. Sokáig a szlovák kollégák sem bírták ezt az árnyomást és ma rendkívül kritikus helyzetbe került az egész szlovák tejvertikum. A kiváló biológiai alapoknak köszönhetően talán mi tovább leszünk képesek kitartani és nem szűnhet meg a tejhasznú szarvasmarhatartás hazánkban. Ezt igazolta az elmúlt húsz év is, hiszen egyesületünk megalakulása óta rendre érkeztek a nehézségek, de eddig valamennyivel meg tudtak küzdeni a tenyésztők. Most is a kedvező fordulatban bízunk és kitartóan reménykedünk a szebb jövőben. Talán az egyik legfontosabb gondolat, amire egyesületünk fennállása óta rá kellett ébrednünk, az **az összefogás, a közös gondolkodás ereje**, hiszen így sokkal könnyebben tudunk megbirkózni az egyénre háruló feladatokkal.

Most ismét történelmi lehetőség nyílik előttünk, mert az 1993. óta hatályos állattenyésztési törvény – bár kiállta az idők próbáját –, ma már szűkös kereteket biztosít a fejlődéshez. Ma már új szemléletre van szükség a jelenkori kihívások kezeléséhez. Már nem csak a belföldi, nemzeti környezetben kell gondolkodnunk, hanem az uniós jogrendnek megfelelő törekvéseket is szabályoznunk kell. A világ egyre inkább a hatékonyság, a határokon átvé-lő tevékenységek felé mozdul el, amelyekhez a globalizáció kiváló ideológiai alapot teremt. A tudatos nemzeti fogyasztó helyett világpolgárokat nevel a kozmopolita „marketing” stratégia. Ma nem csak a kereskedelem igyekszik terjeszkedni, hanem a tenyésztés-szervezés szereplői is új területeket keresnek. Ha nem vigyázunk és nem vagyunk elég ügyesek, egykettőre kiszolgáltatott helyzetben

találjuk magunkat. Az új törvény megalkotása olyan lehetőséget teremtett, amely a még megengedhető legnagyobb biztosítékokat jelentheti a hazai tenyésztés védelmében. Óriási kihívást jelent az is, hogy az állam egyre inkább kivonul a tenyésztésszervezésből, hiszen a rendelkezésre álló szűkös forrásai nem teszik lehetővé e komoly költségigényű tevékenységkör végzését.

Kettős tehát a szorítás, hiszen egyfelől az agresszíven terjeszkedő külföldi szervezetekkel kell küzdenünk, másfelől a hazai struktúra is az összeomlás szélén áll. Ez a kényes egyensúly csak hosszú távú stratégia megalkotásával és átgondolt lépésekkel tartható fenn. Jelen időszak kapkodása egyik számára sem kedvez.

Legjobb tudásunkkal igyekszünk olyan biztosítérendszer kidolgozni, amely nagyban tudja segíteni az eredményes gazdálkodást tenyésztőink számára. Kérem önöket, jöjjenek el a kiállításra és erre a pár napra érezzük meg együtt a siker minden bánatot feledtető ízét!

Szeretettel várjuk Önöket pavilonunkban!

A 38. százezres

Magyarországon a Bóly Zrt. büszkélkedhet a legtöbb Aranytörzskönyves tehénnel. 38.-ként avattuk 30045 6147 0 Lepkét Csípőtelken. Dr. Hoffmann Dénes és csapata vette át a díjat.

A véméendi telepen 30045 5609 6 Hanna és 30045 7287 6 Tildi avatása is megtörtént. Itt Bíró András, Kovács Viktor és munkatársai vették át az elismerést.

Megyei rendezvények

Szabolcs-Szatmár-Bereg és Borsod-Abaúj-Zemplén megye, Nyíregyháza

Hajdú-Bihar megye, Debrecen-Józsa

Békés megye, Szabadkígyós

Bács-Kiskun és Csongrád megye, Kistelek

Heves, Nógrád, Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megye, Tápióbicske

Győr-Moson-Sopron és Komárom-Esztergom megye, Kóny

Vas, Veszprém és Zala megye, Sümeg

Fejér és Komárom-Esztergom megye, Székesfehérvár

Somogy, Tolna és Baranya megye, Mecseknádasd

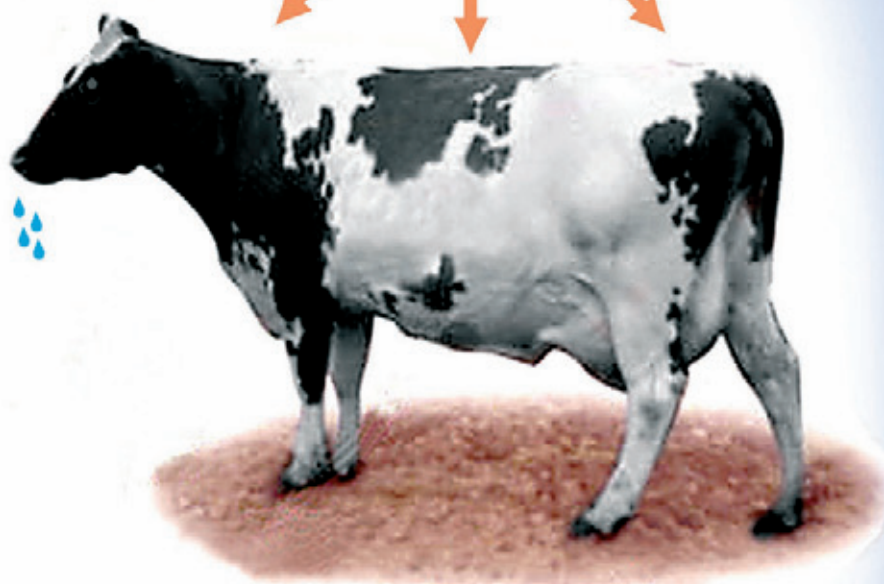
A hőstressz hatására:

A légzésszám emelkedésével nő a CO_2 kibocsátás

Lihegés, nyelvlógatás, intenzív nyáleválasztás

Csökken a szárazanyag felvétel

Nő a vízfogyasztás

Romlanak a szaporodásbiológiai mutatók

Nő a vetélések száma

Csökken a megszületendő borjak testtömege

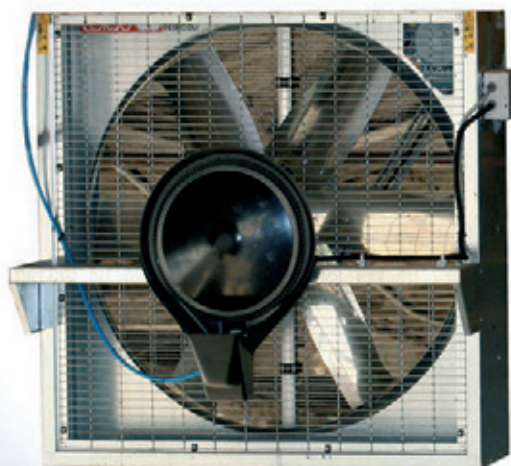
A tőgyproblémák gyakoribbá válnak

Csökken a tej fehérje és zsírtartalma

Csökken a tejtermelés

Előzze meg a hőstresszt és válassza a Bosmark Kft. párasítós ventilátorait!
(fejőházba, elővárákhozóba, istállóba)

Akár egy év alatt megtérülő beruházás!
Nem csöpög, nem folyik és nem dugul el!

Részletes információ és helyszíni felmérés:

BOSMARK Kft.

BOSMARK

2051 Biatorbágy

Erdővári Ipartelep Hrsz 060/4

Tel.: +36 23 310 132

Fax: +36 23 310 122

Mobil: +36 30 986 93 55

E-mail: bosmark@t-online.hu

XVII. Alföldi Állattenyésztési és Mezőgazda Napok

Hódmezővásárhely 2009. április 24-25-26

*Tisztelt Partnerünk,
Kedves Kollégánk!*

Tisztelettel meghívjuk Önt, és munkatársait, Hódmezővásárhelyre, az ország egyik legrangosabb kiállítására, a XVII. Állattenyésztési és Mezőgazda Napokra, amin hagyományaihoz híven a Génbank-Semex Magyarország Kft. idén is részt vesz.

Kérjük látogassanak el standunkra, ahol szokásainknak megfelelően, ez évben is különféle akciókkal (például minden tenyészbikasperma 2009 forintos áron) várjuk a Kedves Érdeklődőket!

Az akcióink részleteiről standunknál tájékozódhat.

Minden Érdeklődőt Szeretettel Várunk!

Húsz éve számíthat ránk...

Tenyészetek*, telepek megyei rangsora laktációs tejtermelésük alapján 2008.01.01.-2008.12.31.

#	Teny., telep azon.	Tenyészet neve	Egyedszám	Tej kg	Zsír kg	Zsír %	Feh. kg	Feh. %
Baranya megye, egyedszám legfeljebb 50								
1	880251	1 FVM Mezőgazdasági Szakképző Isk. és Koll., Sellye	23	8738	255	2,94	270	3,09
2	4456760	1 Martin és Matthias Kft., Somogyapáti	45	7800	256	3,26	262	3,35
3	1470127	1 B.B.P. Mg.Ker.és Szolg. BT, Hirics	13	7303	257	3,51	231	3,16
4	565592	1 Ujhelyi I. Mg. Szakközépiskola, Szentlőrinc	8	5884	251	4,27	188	3,19

Baranya megye, egyedszám több mint 50								
1	825353	2 Bóly Zrt., Sátorhely	604	10502	335	3,19	336	3,19
2	715960	21 Bicsérdi Arany-Mező Zrt., Bicsérd	537	10256	370	3,61	321	3,13
3	688576	21 Szajki ZRT., Szajk	390	9957	341	3,43	323	3,24
4	716024	21 Szigetvári Hús Kft., Szigetvár	499	9890	402	4,06	310	3,13
5	825344	21 Bóly Zrt., Beremend	969	9790	375	3,83	314	3,21
6	1111541	22 Bóly Zrt., Véménd	326	9647	332	3,44	309	3,21
7	688594	1 DUNA GYÖNGYE 2000 Mezőgazdasági Zrt., Dunaszekcső	199	8655	306	3,54	279	3,22
8	688688	21 Borjádi ZRT., Borjád	269	8572	286	3,34	286	3,33
9	880297	21 Margittasziget 92 Kft., Homorúd	404	8548	294	3,44	270	3,16
10	688642	21 Geresdlaki Mg. zRt., Geresdlak	296	8503	299	3,51	275	3,23

Bács-Kiskun megye, egyedszám legfeljebb 50								
1	1136427	1 FVM Mezőgazdasági Szakképző Isk. és Koll., Jánoshalma	5	11753	352	3,00	345	2,94
2	980429	1 T. Szabó István, Fülöpjakab	48	7707	282	3,66	247	3,20
3	673664	1 Kapcsándi Jenő Zoltán, Tiszaalpar	45	7497	311	4,15	237	3,17
4	1160978	1 Extra Jó Tej Kft., Fülöpszállás	38	7354	301	4,09	242	3,29

Bács-Kiskun megye, egyedszám több mint 50								
1	4446741	21 HILD-TEJ Kft., Érsekhalma	379	10928	348	3,18	344	3,14
2	632289	21 Chjaviza Kft., Tiszaalpar	301	9360	298	3,19	308	3,29
3	897925	21 Városföldi Agrárgazdaság Zrt., Városföld	777	9130	355	3,89	289	3,16
4	489735	1 Dózsa Mg. Zrt.-Tass, Tass	616	9085	351	3,86	305	3,36
5	581635	1 Dávodi Augustus 20 Zrt., Dávod	405	8935	325	3,63	285	3,19
6	515010	21 Bácsalmási Agráripari ZRt., Tompa	677	8550	298	3,49	275	3,21
7	632092	1 Dunavecsei Mg. Zrt., Dunavecse	250	8477	307	3,63	280	3,31
8	662938	21 Katymári Mg. Zrt., Katymár	228	8131	304	3,73	264	3,24
9	632056	21 NASZTEJ Kft., Kiskunfélegyháza	289	8107	320	3,94	282	3,47
10	662947	1 Kék Duna Mg. Szövetkezet, Fajszt	198	8094	319	3,95	263	3,25

Békés megye, egyedszám legfeljebb 50

Békés megye, egyedszám több mint 50								
1	653318	21 KÖRÖS 2000 Mg. Kft., Szeghalom	451	10882	417	3,83	354	3,26
2	653215	21 AGRO-M Zrt., Orosháza	517	10328	320	3,10	335	3,25
3	653288	24 LAKTÁRIUS Kft., Szarvas	316	10138	375	3,70	334	3,29
4	653073	21 Rózsási Kft., Szarvas	296	9859	333	3,38	317	3,21
5	654726	1 Gyulai Agrár Zrt., Gyula	558	9700	360	3,71	313	3,23
6	657987	21 Mezőhegyesi Ménesbirtok ZRt., Mezőhegyes	929	9674	343	3,54	298	3,08
7	658014	1 AGROLAKT Tejtermelő Kft., Mezőberény	209	9486	314	3,31	302	3,18
8	657978	1 Új Alkotmány Mg. Szolg. Kft., Mezőkovácsháza	287	9357	354	3,78	310	3,32
9	812128	1 Kisdombegyházi AGRO-FERR Kft., Dombegyház	256	9108	310	3,41	284	3,12
10	653082	1 Rózsás Major Kft., Szarvas	280	8970	288	3,21	292	3,25

* A lista az Egyesületi tagsági viszonnal rendelkező tenyészeteket tartalmazza.

Adatforrás: HFTE - MGSZH - ÁT Kft.

Feldolgozás: 2009. március 27.

Tenyészetek*, telepek megyei rangsora laktációs tejtermelésük alapján

2008.01.01.-2008.12.31.

#	Teny., telep azon.	Tenyészet neve	Egyedszám	Tej kg	Zsír kg	Zsír %	Feh. kg	Feh. %
---	--------------------	----------------	-----------	--------	---------	--------	---------	--------

Borsod-Abaúj-Zemplén megye, egyedszám legfeljebb 50

1	652973	21	Abaújszántói Mg-i Szakképző Iskola és Koll., Abaújszántó	7	4658	183	3,93	155	3,32
---	--------	----	--	---	------	-----	------	-----	------

Borsod-Abaúj-Zemplén megye, egyedszám több mint 50

1	301059	21	Dél-borsodi Agrár Kft., Gelej	441	10520	413	3,93	349	3,32
2	519102	21	GEO-MILK Kft., Sárospatak	771	10054	356	3,54	307	3,05
3	516642	21	Narivo Kft., Igrici	507	10005	355	3,55	313	3,13
4	1183029	21	Geo-Fríz Mg.Kft., Onga	418	9676	341	3,52	302	3,12
5	516718	21	"Hernádvölgye" Mg. Szövetkezet, Hernádnémeti	293	9246	319	3,44	301	3,26
6	594589	21	Szerencsi Mezőgazdasági Zrt., Szerencs	609	9042	330	3,65	285	3,15
7	504768	21	Szirmatér Kft., Harsány	172	8892	327	3,68	282	3,18
8	516745	21	Emódi Mezőgazdasági Zrt., Emőd	272	8752	329	3,76	283	3,24
9	516660	1	Szirák - Farm Kft., Sajószentpéter	254	8636	317	3,66	281	3,25
10	1170380	21	Ivanics Imre, Csobaj	170	8560	307	3,58	281	3,28

Csongrád megye, egyedszám legfeljebb 50

1	1153473	1	Tejút 2000. Kft., Székkutas	48	10684	369	3,45	351	3,28
2	501888	1	Nagypál Ferenc, Mártély	7	6655	237	3,56	208	3,13
3	501002	1	Nagygyörgy István, Zsombó	24	6350	222	3,49	211	3,33

Csongrád megye, egyedszám több mint 50

1	466787	1	Kinizsi 2000 Mg. ZRt., Fábiánsebestyén	288	10769	365	3,38	338	3,14
2	539364	1	Gorzsai Zrt., Hódmezővásárhely	764	10719	391	3,65	334	3,12
3	556507	21	Árpád-Agrár ZRT., Szentcs	510	9561	390	4,07	326	3,41
4	467113	21	Hód-Mezőgazda Zrt., Hódmezővásárhely	1155	9541	323	3,39	294	3,08
5	573160	1	AGRONÓMIA Kft., Deszk	475	9257	330	3,56	300	3,24
6	573151	21	Vásárhelyi Róna Kft., Hódmezővásárhely	347	9120	295	3,23	297	3,26
7	578204	21	HÓDAGRO Zrt., Hódmezővásárhely	355	9086	315	3,47	287	3,16
8	467140	21	PUSKIN TEJ KFT., Szegvár	401	8504	330	3,88	277	3,25
9	572565	21	Nagymágocsi Farmer Kft., Nagymágocs	412	8352	315	3,77	268	3,21
10	539355	21	Gorzsai Zrt., Földeák	298	8326	322	3,87	262	3,15

Fejér megye, egyedszám legfeljebb 50

1	942522	1	Pölöskei Gyuláné, Szabadhidvég	35	6667	230	3,43	213	3,17
---	--------	---	--------------------------------	----	------	-----	------	-----	------

Fejér megye, egyedszám több mint 50

1	688549	1	Sereg-Tej Kft., Seregélyes	356	11728	412	3,51	367	3,13
2	471934	1	Agárdi Farm Állattenyésztő és Növénytermelő Kft., Seregélyes	840	10089	346	3,42	325	3,22
3	468914	1	GORSIUM-TEJ Kft., Tác	217	9958	315	3,17	311	3,12
4	468893	1	Mezőfalvai Zrt., Hantos	686	9840	344	3,50	315	3,20
5	688491	1	Mező-Mix 2002 Kft., Aba	301	9739	343	3,52	301	3,09
6	673002	1	AGROBARACS zrt., Baracs-Apátszállás	263	9678	316	3,26	319	3,30
7	468772	1	Enyingi Zrt., Kiscsérpuszta	1351	9535	361	3,78	302	3,17
8	688521	1	Aranykorona Zrt., Székesfehérvár	334	9445	343	3,63	308	3,26
9	500416	21	Bicskei Mg. ZRt., Etyek, Ödön-major	658	9428	340	3,60	289	3,06
10	666084	1	Pélpusztai Mg. Kft., Pélpusztá	594	9212	365	3,96	291	3,15

* A lista az Egyesületi tagsági viszonnal rendelkező tenyészeteket tartalmazza.

Adatforrás: HFTE - MGSZH - ÁT Kft.

Feldolgozás: 2009. március 27.

Tenyészetek*, telepek megyei rangsora laktációs tejtermelésük alapján

2008.01.01.-2008.12.31.

#	Teny., telep azon.	Tenyészet neve	Egyedszám	Tej kg	Zsír kg	Zsír %	Feh. kg	Feh. %
---	--------------------	----------------	-----------	--------	---------	--------	---------	--------

Győr-Moson-Sopron megye, egyedszám legfeljebb 50

1	469144	21	MEZŐGOLD 21 Kft., Páli	50	5633	182	3,22	197	3,50
2	601207	21	Tordosa-menti MgSz., Babót	41	4984	160	3,19	165	3,29

Győr-Moson-Sopron megye, egyedszám több mint 50

1	469108	21	CANKÓ 2000 Kft., Bogyoszló	373	9996	327	3,27	331	3,31
2	469087	21	LANG Kft., Egyed	170	9965	343	3,44	327	3,28
3	586621	21	Nagy Ferenc, Fertőd	54	9764	320	3,28	312	3,20
4	468987	21	Kisalföldi Mg. ZRt., Nagyszentjános	858	9736	325	3,34	306	3,14
5	469368	23	Lajta-Hanság Zrt., Mosonszolnok	513	9685	313	3,23	308	3,18
6	581569	23	Dunakiliti Agrár ZRt., Dunakiliti	536	9632	312	3,24	303	3,14
7	469050	21	Rábapordányi Mezőgazdasági Zrt., Rábapordány	387	9546	322	3,37	297	3,11
8	1144714	21	Tóth Lajos, Győrújbarát	111	9502	288	3,03	300	3,16
9	468996	21	Előre Szövetkezet, Beled	526	9489	329	3,46	309	3,25
10	469210	21	Kisalföldi Mg. ZRt., Bőny	254	9379	269	2,87	302	3,22

Hajdú-Bihar megye, egyedszám legfeljebb 50

1	716211	21	Décsi Imre, Nagyhegyes	21	9312	502	5,39	298	3,20
2	480741	21	Bellér Kálmán, Hajdúböszörmény	44	8357	326	3,90	253	3,03
3	3295186	21	Hegedűs Farm Kft., Hajdúböszörmény	50	7799	306	3,92	255	3,27
4	667438	1	Ádány József, Berettyóújfalú	18	7595	281	3,70	250	3,29
5	1340901	21	Módos Imre, Sáp	35	7297	285	3,91	240	3,29
6	1141870	21	Uzonyi Péter, Hajdúböszörmény	30	7244	279	3,85	239	3,30
7	2291206	21	Mezei István, Berettyóújfalú	37	6804	245	3,61	227	3,34
8	585567	21	Váradai József, Esztár	30	5664	225	3,96	174	3,08

Hajdú-Bihar megye, egyedszám több mint 50

1	480732	21	Hajdúböszörményi Mg. Zrt., Hajdúböszörmény	288	10938	367	3,36	339	3,10
2	515207	21	KASZ-FARM Termelő és Szolgáltató KFT., Derecske	401	10489	391	3,73	323	3,08
3	514956	21	Nagyhegyesi Állatteny. Kft., Nagyhegyes	435	10144	348	3,43	319	3,14
4	515328	21	Hajdúszováti Szarvasmarha Telep Hasznosító Kft., Hajdúszovát	391	10128	336	3,32	313	3,09
5	690357	21	Nyakas András, Hajdúnánás	750	9902	342	3,45	318	3,21
6	514910	21	Biharnagybajomi Dózsa Agrár ZRT., Biharnagybajom	494	9802	350	3,57	317	3,23
7	515168	1	Béke Agrárszövetkezet, Hajdúböszörmény	410	9641	326	3,38	307	3,18
8	515319	21	HAJDUFÖLD Mg. Váll. Szöv., Hajdúszoboszló	321	9621	355	3,69	315	3,27
9	515216	1	Derecske Petőfi Mg. Kft., Konyár	182	9462	356	3,76	297	3,14
10	482352	21	Béke Agrárszövetkezet, Hajdúböszörmény	472	9451	318	3,36	300	3,18

Heves megye, egyedszám legfeljebb 50

1	4425238	1	Terhes Sándor, Sarud	22	8892	291	3,27	302	3,39
2	1342204	1	FVM Mg. Szakk. Isk. és Koll., Pétervására	11	6539	207	3,19	204	3,12
3	662899	1	Móczár Imre, Gyöngyöshalász	29	5162	199	3,86	156	3,01

Heves megye, egyedszám több mint 50

1	530848	21	Agrocentina Kft., Tiszanána	333	9035	345	3,82	303	3,35
2	653055	21	MULTITON Bt., Sarud	325	8662	288	3,32	293	3,38
3	517733	1	Füzesabonyi Agrár Zrt., Füzesabony	226	8376	271	3,24	261	3,12
4	825362	1	Gödöllői Agrárközpont Kht., Hatvan	64	8163	284	3,48	262	3,21
5	825362	1	GAK Nonprofit Közhasznú Kft., Hatvan	64	8163	284	3,48	262	3,21
6	530811	21	Gödöllői Tangazdaság zRt., Hatvan	584	7932	284	3,58	248	3,13
7	652991	1	Erdőtelek 2000 Agrár Kft., Erdőtelek	123	7873	292	3,71	262	3,33
8	1285321	21	Pély-Tiszatáj Agrár Zrt., Pély	472	7620	292	3,83	250	3,28

* A lista az Egyesületi tagsági viszonnal rendelkező tenyészeteket tartalmazza.

Adatforrás: HFTE - MGSZH - ÁT Kft.

Feldolgozás: 2009. március 27.

Tenyészetek*, telepek megyei rangsora laktációs tejtermelésük alapján 2008.01.01.-2008.12.31.

Teny., telep azon. Tenyészet neve Egyedszám Tej kg Zsír kg Zsír % Feh. kg Feh. %

Komárom-Esztergom megye, egyedszám legfeljebb 50

Komárom-Esztergom megye, egyedszám több mint 50									
1	983046	21	Komáromi Mg. Zrt., Csém	527	9674	319	3,30	300	3,10
2	983037	4	Komáromi Mg. Zrt., Kisigmánd	476	9429	318	3,37	291	3,09
3	366809	21	SOLUM Zrt., Komárom	368	9116	344	3,77	296	3,25
4	943305	21	Mocsai Búzakalász Szövetkezet, Mocsa	191	8984	323	3,59	295	3,28
5	943293	1	TEJÚT Kft., Keszthely	139	8936	297	3,32	290	3,24
6	795753	21	Aranykocsi ZRT., Kömlőd	318	8768	320	3,65	288	3,28
7	753492	21	Aranykocsi ZRT., Kocs	497	8583	307	3,58	276	3,22
8	970316	1	ALLÉRT Kft., Ete	238	8447	299	3,54	274	3,25
9	753483	1	BAJNATRADE Kft., Bajna	170	8418	264	3,14	263	3,12
10	970295	2	Ászári Mg. Zrt., Kerékteleki	112	6961	271	3,89	237	3,40

Nógrád megye, egyedszám legfeljebb 50

1	699350	1	Torák Krisztián, Karancsberény	33	7658	288	3,76	246	3,21
2	699341	1	Torák Tiborné, Karancsberény	15	7087	346	4,89	228	3,21
3	530772	1	Agro-Kazár Kft., Bátorfyerénye	37	6410	233	3,64	200	3,12
4	1297979	1	Maszlík Zoltán, Szenté	42	5956	222	3,76	194	3,26
5	305310	1	Baksa Sándor, Karancsberény	17	5843	211	3,61	183	3,13
6	1155824	1	Baksa Gábor, Karancsberény	26	5644	221	3,92	181	3,21

Nógrád megye, egyedszám több mint 50

1	699332	1	Torák Károly, Karancsberény	59	8705	300	3,45	293	3,37
2	530642	21	AGROMÉRA ZRT., Érsekvadkert	444	8604	380	4,41	280	3,25
3	674652	1	Naszályvölgye Szövetkezet, Nótincs	96	8498	345	4,05	263	3,09
4	530651	1	Derék-Pataki Mg. zRt., Patak	142	8243	303	3,68	269	3,26
5	530736	21	Mátrafarm Hungária Kft., Mátramindszent	151	7269	262	3,61	238	3,27
6	530772	21	Agro-Kazár Kft., Bátorfyerénye	202	7258	281	3,86	236	3,24
7	837312	1	Bárány János, Varsány	61	6864	264	3,84	228	3,31
8	2059554	1	Bagyinszki Pál, Szügy	51	6384	250	3,92	208	3,26

Pest megye, egyedszám legfeljebb 50

1	768069	1	Gödöllői Agrárközpont Kht., Gödöllő	6	4727	223	4,71	161	3,41
2	768069	1	GAK Nonprofit Közhasznú Kft., Gödöllő	6	4727	223	4,71	161	3,41

Pest megye, egyedszám több mint 50

1	835194	21	Merész Sándor, Csomád	188	11097	409	3,69	345	3,11
2	656083	21	LAKTO Kft., Dabas	459	10877	386	3,55	340	3,12
3	717946	1	H+N és Társai Kft., Budapest	146	9799	306	3,12	308	3,15
4	656159	21	Toldi Tej Kft., Nagykörös	269	9738	293	3,02	321	3,29
5	656010	21	COSINUS GAMMA Kft., Bugyi	516	9631	348	3,61	310	3,21
6	700731	2	Agro-Taks Kft., Taksony	113	9405	314	3,34	306	3,25
7	1314746	21	Hunland Dairy Kft., Bugyi	941	9314	334	3,58	302	3,24
8	845216	22	HUNLAND FARM Kft., Gomba	839	9193	370	4,02	303	3,30
9	768135	23	Dél-Pest Megyei Mg. Zrt., Törte	722	9180	288	3,14	295	3,21
10	1347405	21	Alexov Milán, Lórén	79	9160	324	3,53	301	3,28

* A lista az Egyesületi tagsági viszonnal rendelkező tenyészeteket tartalmazza.

Adatforrás: HFTE - MGSZH - ÁT Kft.

Feldolgozás: 2009. március 27.

Tenyészetek*, telepek megyei rangsora laktációs tejtermelésük alapján

2008.01.01.-2008.12.31.

#	Teny., telep azon.	Tenyészet neve	Egyedszám	Tej kg	Zsír kg	Zsír %	Feh. kg	Feh. %
---	--------------------	----------------	-----------	--------	---------	--------	---------	--------

Somogy megye, egyedszám legfeljebb 50

1	884512	21	Kaposvári Egyetem, Kaposvár	39	7258	287	3,95	225	3,09
2	1198669	1	Benedekné Ábrahám Zsuzsa, Torvaj	13	5850	215	3,67	176	3,00
3	884512	1	Kaposvári Egyetem, Kaposvár	44	5799	232	4,00	189	3,26

Somogy megye, egyedszám több mint 50

1	802556	21	MAWA Mg. és Szolg. Kft., Mosdós	477	10258	440	4,29	320	3,11
2	581091	21	Kapostáj Zrt., Kaposvár	418	9776	320	3,28	307	3,13
3	581167	1	BOS-FRUCHT Agrárszövetkezet, Homokszentgyörgy	380	9089	327	3,59	286	3,14
4	581064	21	AGRÁRIA Zrt., Szentgálóskér	255	8396	339	4,04	263	3,14
5	594150	24	Dráva-Coop Zrt., Darány	718	8326	330	3,96	265	3,18
6	594150	21	Dráva-Coop Zrt., Darány	254	8222	269	3,27	260	3,16
7	581082	21	BOS-FRUCHT Agrárszövetkezet, Bárdudvarnok	328	7907	262	3,31	248	3,14
8	581224	21	Bajomi Agrár Zrt., Nagybjajom	289	7839	266	3,39	259	3,31
9	4275806	21	PEPPI 2000 Kft., Tótújfalu	123	7204	259	3,59	235	3,26
10	581103	1	Aranykalász Mg. Szöv., Kéthely	141	7111	270	3,80	223	3,13

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, egyedszám legfeljebb 50

1	4466006	21	Herceg-Farm Kft., Csaholc	49	12581	463	3,68	394	3,13
2	1336658	21	Csenger-Tej Kft., Csengersima	28	7048	347	4,92	247	3,50
3	530781	21	RED-FRÍZ Kft., Kállósejmen	14	3101	121	3,90	90	2,92

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, egyedszám több mint 50

1	966036	1	Berek-Farm Kft., Tisztaberek	198	11477	451	3,93	361	3,14
2	528919	21	JÁNDTEJ Mezőgazdasági Korlátolt Felelősségű Társaság, Jánd	139	9861	331	3,36	320	3,24
3	528964	1	DOMBKA 2003 Zrt., Dombrád	328	9849	339	3,44	306	3,11
4	467355	21	Bátor Trade Kft., Nyírbátor	350	9810	355	3,62	312	3,18
5	611020	21	Erdőhát Zrt., Vámosoroszi	352	9679	372	3,84	313	3,24
6	4106629	22	Erdőhát Zrt., Nyírmada	222	9596	339	3,54	305	3,18
7	2032795	21	URALGO Kft., Nyírbátor	307	9503	352	3,70	306	3,22
8	589677	21	Kelet Termelő, Szolgáltató és Kereskedelmi Kft., Tiszadob	344	9404	319	3,39	298	3,17
9	535487	21	Szabadság Mg. Szövetkezet, Tiszalök	389	9157	298	3,25	286	3,12
10	468866	21	Agro-City Zrt., Nyírttelek	333	8941	353	3,94	289	3,23

Jász-Nagykun-Szolnok megye, egyedszám legfeljebb 50

1	4441335	1	Kunmadarasi Mg. Kft., Kunmadaras	40	7970	318	3,99	265	3,33
2	776879	1	Petrik Ferenc, Újszász	39	6795	249	3,67	223	3,28

Jász-Nagykun-Szolnok megye, egyedszám több mint 50

1	491918	1	NAGYKUN 2000 Mg. Zrt., Kisújszállás	301	10032	339	3,38	319	3,18
2	961871	1	Kunhalom Agrária Kft., Fegyvernek-Szapárfal	382	9885	341	3,44	320	3,23
3	1368093	1	Jászapáti 2000. Mg. Zrt., Jászapáti	706	9593	326	3,39	303	3,16
4	476827	1	Belán-Alcsired Kft., Mezőtúr	223	9298	296	3,19	294	3,16
5	490751	1	TM Zrt., Kisújszállás	388	9038	314	3,48	282	3,12
6	992983	1	TIRUS Zrt., Kisújszállás	410	9036	323	3,57	290	3,21
7	476863	21	Új Élet Mg. Szövetkezet, Örményes	295	8909	327	3,67	283	3,17
8	1215007	1	Petrobelli Farm Kft., Jásztelek	126	8827	363	4,12	300	3,40
9	490742	2	TM Zrt., Törökszentmiklós	500	8652	316	3,66	271	3,14
10	494106	23	Alcsiszigeti Zrt., Tiszavárkony	352	8531	327	3,83	268	3,14

* A lista az Egyesületi tagsági viszonnal rendelkező tenyészeteket tartalmazza.

Adatforrás: HFTE - MGSZH - ÁT Kft.

Feldolgozás: 2009. március 27.

Tenyészetek*, telepek megyei rangsora laktációs tejtermelésük alapján

2008.01.01.-2008.12.31.

#	Teny., telep azon.	Tenyészet neve	Egyedszám	Tej kg	Zsír kg	Zsír %	Feh. kg	Feh. %
Tolna megye, egyedszám legfeljebb 50								
1	917962	1 Gál Ferenc, Udvari	3	10774	322	2,99	301	2,80
2	526568	22 Gyapai Tejtermelő Kft., Paks	20	8495	280	3,29	288	3,39
3	911849	1 Buják Emil Kft., Györköny	26	7606	309	4,06	251	3,30
4	1155178	1 Csapó Dániel Középisk., Mg. Szakképző Isk. és Kollégium, Szekszárd	9	6777	306	4,52	230	3,39
5	911933	1 Köhler Fülöp, Györköny	32	6281	244	3,89	206	3,27

Tolna megye, egyedszám több mint 50								
1	526689	21 MILKMEN Földesi Tejterm. Kft., Paks	494	12104	377	3,11	370	3,06
2	753595	1 100 % Tej Kft., Tolnanémedi	96	9848	386	3,91	311	3,15
3	665939	1 Felsőnárai Agrár Kft., Felsőnára	248	9622	302	3,14	325	3,38
4	526595	21 Dalmandi Mezőgazdasági Zrt., Zomba	569	9281	325	3,51	286	3,08
5	469304	1 Dalmandi Mezőgazdasági Zrt., Dombóvár	699	9222	363	3,93	293	3,18
6	665845	21 BÁT-TEJ Kft., Bába	237	9096	310	3,41	300	3,29
7	526643	21 Kocsolai Mg. Szövetkezet, Kocsola	193	8890	328	3,69	273	3,07
8	983055	1 BLAHÉR Mg. Kft., Paks	228	8528	282	3,31	292	3,42
9	469292	23 Dalmandi Mezőgazdasági Zrt., Tengelic	446	8511	326	3,83	265	3,11
10	526661	1 Szekszárdi Zrt., Sárpilis	333	8498	315	3,70	271	3,19

Vas megye, egyedszám legfeljebb 50

Vas megye, egyedszám több mint 50								
1	469742	1 Kemenesmagasi Agrár Egyéni Cég, Kemenesmagasi	326	11040	318	2,90	354	3,21
2	3415430	1 Sárvári Mg. ZRt., Káld	808	10290	366	3,56	328	3,19
3	1343117	24 Szombathelyi Tangazdaság Zrt., Táplánszentkereszt	674	9720	366	3,76	310	3,19
4	467364	21 CELLI-"Sághegyalja" ZRt., Celldömök	233	9456	341	3,61	301	3,18
5	4395647	1 Moser Kft., Karakó	351	9246	309	3,34	302	3,27
6	466602	1 Sárvári Mg. ZRt., Hegyfalva	267	9157	342	3,74	289	3,15
7	466611	21 Rába Völgye MTSZ, Körmend	286	8950	304	3,40	290	3,23
8	466639	1 Ostffyasszonyfai Petőfi MGSz., Ostffyasszonyfa	433	8538	314	3,68	277	3,24
9	466620	1 Gazdaszövetkezet, Sárvár	164	8479	263	3,11	268	3,16
10	466693	23 Szombathelyi Tangazdaság Zrt., Ják	435	8400	329	3,92	274	3,26

Veszprém megye, egyedszám legfeljebb 50

1	1314568	1 TAURO-TRADE KFT., Pápa	3	7540	299	3,97	238	3,16
---	---------	--------------------------	---	-------------	-----	------	-----	------

Veszprém megye, egyedszám több mint 50

1	470937	2 Nemesszalóki Mezőgazdasági Zrt., Nemesszalók	945	11509	374	3,25	362	3,14
2	469443	2 Bakony HO-LI Kft., Borzavár	453	10119	354	3,49	304	3,00
3	469331	3 Malomsoki Extra-tej Kft., Malomsok	575	10017	292	2,91	316	3,15
4	1292611	1 LAKTAGRO Kft., Csót	221	9942	344	3,46	315	3,16
5	469395	1 Agroprodukt ZRt., Marcalgergelyi	768	9730	318	3,27	304	3,12
6	499594	2 "Táncsics" Mezőgazdasági ZRt., Nagyalásony	777	9579	338	3,53	298	3,11
7	469407	22 Agroprodukt ZRt., Marcaltó-lhász	1085	9186	334	3,63	290	3,15
8	469498	1 Vasvári Agrofríz Kft., Vaszar	265	8680	305	3,51	281	3,23
9	469416	1 Agroprodukt ZRt., Gic	391	8547	307	3,59	273	3,20
10	470955	22 Tóth Tamás, Sümeg	281	8485	328	3,87	266	3,13

* A lista az Egyesületi tagsági viszonytal rendelkező tenyészeteket tartalmazza.

Adatforrás: HFTE - MGSZH - ÁT Kft.

Feldolgozás: 2009. március 27.

Tenyészetek*, telepek megyei rangsora laktációs tejtermelésük alapján

2008.01.01.-2008.12.31.

#	Teny., telep azon.	Tenyészet neve	Egyedszám	Tej kg	Zsír kg	Zsír %	Feh. kg	Feh. %
Zala megye, egyedszám legfeljebb 50								

Zala megye, egyedszám több mint 50

1	475763	21	Zal-Agro Zrt., Szalapa	278	9660	364	3,76	317	3,28
2	475905	21	TAXBI Mg. Ker. és Szolg. Kft., Hottó	685	9583	347	3,62	310	3,23
3	564885	21	AGRO-METZ Kft., Csesztreg	83	9507	350	3,68	309	3,25
4	475802	21	Fűzvölgyi Agrár ZRt., Magyarszerdahely	489	9228	341	3,69	290	3,14
5	1461507	21	Kerka Genetics Kft., Gáborjánháza	425	8808	332	3,77	307	3,49
6	476902	21	Miklósfai Mezőgazdasági ZRt., Nagykanizsa	289	8693	288	3,31	277	3,19
7	475781	21	BLASKO-MILCH és TIER Kft., Salomvár	392	7850	274	3,49	269	3,42
8	1457405	21	Tyrol Mg. És Szolg. Kft., Zalaszentiván	166	7728	323	4,18	259	3,35
9	475893	21	ZALARÉT Kft., Zalaszentgyörgy	156	7705	230	2,99	250	3,24
10	476911	22	BACKÓ Mg. Kft., Felsőrajk	312	7654	263	3,44	252	3,29

* A lista az Egyesületi tagsági viszonnal rendelkező tenyészeteket tartalmazza.
Adatforrás: HFTE - MGSZH - ÁT Kft.

Feldolgozás: 2009. március 27.

PEDILINE®

A CSÜLÖKÁPOLÁS LEGHATÉKONYABB ESZKÖZE

BIOSECURITY CONTROL SERVICE

BIOSECURITY CONTROL SERVICE

BIOSECURITY CONTROL SERVICE

BIOSECURITY CONTROL SERVICE

www.hatagro.hu

A biztonságos élelmiszer az Ön farmján kezdődik.

Minőségi tartástechnológia, közvetlenül a gyártótól

Bräuer
STALLTECHNIK

A Bräuer Stalltechnik 30 éve gyárt, és forgalmaz istállótechnikai berendezéseket, anyagokat-eszközöket. Megbízható tervező-szerelő csapatával, magas szintű szaktanácsadó szolgáltatásával, továbbá kiváló minőségű termékeivel, sertésisállók komplett technológiáját kínáljuk Önnek.

Tel: 06 20 - 575 90 36 , Fax: 06 1 - 240 15 17, e-mail: gabor.bonczok@braeuer.cc, www.braeuer.cc

Dél-borsodi Agrár Kft. Gelej

Krajczár Zsuzsanna, HFTE

Gelej Borsod-Abaúj-Zemplén megye déli részén helyezkedik el. Eredete az Árpád korig nyúlik vissza. Első említése 1323-ból való. Nevét Geley nevű földbirtokostól kapta és nagy valószínűséggel juhász településként jött létre. A XVI. században II. Ulászló Keresztes Jánosnak adta adományként. A törökök 1526-ban, majd 1596-ban, a Mezőkeresztesi csata idején teljesen elpusztították a községet. Itt született 1589-ben a református irodalom legmarkánsabb egyénisége Geleji Katona István.

Ifj. Bethlen István nevelője, majd 1633-tól az erdélyi egyház református püspöke volt. Egyedülálló kopjaköves temetőjét „halott falunak” is nevezik, amelynek jellegzetessége, a több mint száz fennmaradt kopjafát utánzó sírkő, melyek között két-száz éves is található. A viharos történelmi események ellenére fennmaradó geleji lakosság a középkor óta javarészt mezőgazdasággal majd később halászattal foglalkozott.

Gelejen a Dél-borsodi Agrár Kft. szarvasmarha telepein, valamint a Sajt Kft. sajtüzemében tett látogatásom után esetleg arra kért volna valaki, hogy egy szóval fejezzem ki a látottakat, a legjellemzőbb, ami eszembe jutott: az ergonómia kifejezés. Ennek a görög eredetű szónak a pontos jelentése: a munka gazdaságos megszervezésének elmélete és gyakorlata, az ésszerű erőfeszítés tudománya. Minden területen tetten érhető az a fajta gondosság, amivel az ember – nagy általánosságban – csak saját otthonát alakítja és rendezgeti.

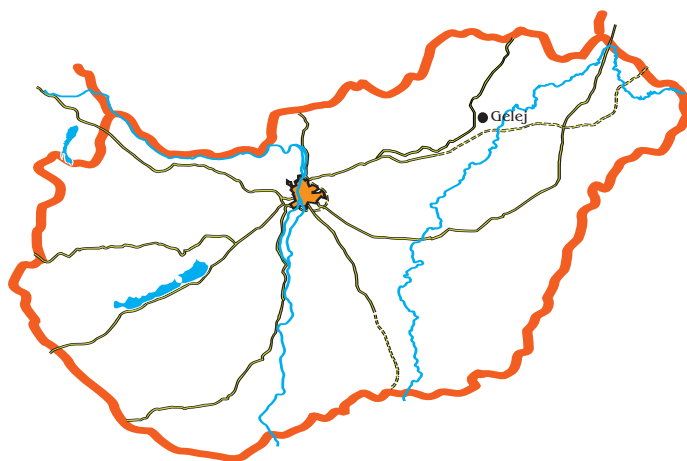

A Gelejen dolgozók kezdetektől nagyon sokat tettek a gazdaságért, aminek gyümölcse talán most érik be igazán. Ennek egyik számokban is kifejezhető jele a 2008-ban elért 10.520 kg termelési eredmény. Kiss Ferenc a Dél-borsodi Agrár Kft. ügyvezető igazgatója, egyben a Holstein-fríz Tenyésztők Egyesületének elnöke segítségével szeretném bemutatni az itteni gazdálkodás történetét.

Hogyan és milyen körülmények között alakult a társaság?

Az ötvenes években több szövetkezet működött a környéken, amelyekből a '60-as években létrejött a Petőfi Szövetkezet 780 hektáros szántó- és 1000 hektáros gyepterülettel. A kedvezőtlen természeti adottságai miatt egyszerű növénytermesztéssel és állattenyésztéssel, ezen belül juhászattal foglalkoztak. A hatvanas évek elején a Bükk-hegység déli peremvonalából eredő Csincse-patakra megépült a geleji víztározó. Ehhez kapcsolódva alakult ki egy extenzív halászati tevékenység. A tógazdaság később keltetőkkel, teletetőkkel, ivadékos tavakkal bővült, a '70-es években egy része a Petőfi Szövetkezethez került.

1990-től próbáltunk egy ipari jellegű termelési struktúrát kialakítani. Olyan kereskedő céggel kerültünk kapcsolatba (TERIMPEX), amely segítségével a Geleji sajt Mexikóba és Ausztráliába is eljutott. Úgy láttuk, hogy a felvásárolt tehéntej feldolgozása nehézkesen va-

lósítható meg, ezért egy tehenészet létrehozásáról döntöttünk a '90-es évek elején. Megépítettünk egy 400 férőhelyes telepet, napi 10-12 ezer literes tejtermeléssel.

2001-ben történt egy nagyobb változás, amikor a Szövetkezet átalakult gazdasági társasággá és létrejött a Dél-borsodi Agrár Kft. Nem a tulajdonosi szemlélet szentsége miatt történt az átalakulás, mert mi fegyelmekkel gazdálkodtunk szövetkezetként is, hanem könnyebb a döntési mechanizmus egy gazdasági társaságban. A sajtüzemben sikerült a belföldi palettát erősíteni és úgy gondoltuk, hogy a tehenészetet 400-ról 600-ra bővítjük. Ehhez rendelkezünk megfelelő mennyiségű szántóval, gyeppel. Napi 16-18 ezer liter tejet tudunk termelni és ezt a piacon el tudjuk helyezni, így 80-90 ember megélhetését biztosítjuk hosszútávon, ami egy 650 lélekszámú településen óriási értéket jelent.

Úgy tudom, hogy 400 vemhes üszőt vásároltak 1994-ben Hollandiából, ez adja a tenyésztési alapot. Hogyan értékeli a holland üszőimport eredményét?

A legjobb mindig tiszta lapokkal indulni. Valóban értékes genetikát vásároltunk. Jobban szeretnénk volna Magyarországon megvenni és nem külföldről behozni, de nem sikerült ilyen mennyiségű vemhes üszőt megvásárolni itthon. A holland tenyésztés nincs rossz helyen a világ tenyésztését tekintve. Ma is jó döntésnek ítélem meg. Az egyik százezer literes tehenünket is onnan hoztuk be üszőként.

Az elmúlt évben látványos termelésnövekedést értek el, mi ennek az oka? Mivel magyarázható a kiválónak mondható 30 liter feletti istállóátlag?

A 400-ról 600-ra történő létszámbővítés során a Szegedfish Kft.-től vásároltunk nagyon jó genetikai háttérrel rendelkező tenyészállatokat 2006-ban, ami az ottani tenyésztők kiváló munkáját dicséri és ezért nagyon hálás vagyok. Sok apró lépés kellett ennek az eredménynek az eléréséhez. Komoly szakmai vitákat okoz, de mi a két-szeri fejés mellett tettük le a voksot. Ezáltal több ideje jut a tehénnek pihenésre, valamint felkészülni a következő fejésre. A hátránya, hogy ezáltal a tőgyekben raktározódó tej nagyobb volument jelent. A kétszeri fejésre már üszökorában fel kell az állatot készíteni. A telepünk központi felhajtó utas, így is esetenként egy óra húsz perc a felhajtási és fejési idő kompletten. Amennyiben ezt háromszor ten-nék meg a tehenek, a nap 24 órájából sokkal kevesebbet tudnának pihenéssel tölteni. Elengedhetetlen a száraz alom és a nagy pihenő-tér, ezért az istállóterheltséget 10-15%-kal csökkentettük. Koráb-ban 96 tehenet tartottunk az istállóban, most 84-et, de a fejlesztés befejezése után 72 lesz, ami azt jelenti, hogy jelenleg 11 m²-ről 15 m²-re növekszik a tehenenkénti pihenőtér mérete. Ehhez pihenőkert csatlakozik 20-25 m²-es tehenenkénti férőhellyel. Ebből látszik, hogy nálunk elsődleges szempont a tehén komfortjának kielégítése.

A folyamatos új beruházások is a tehenek komfortérzetének javítását szolgálják?

A létszámnövelés azt jelentette, hogy mindent kinőttünk egyszer-re, és minden épülethez hozzá kellett nyúlni. A borjak elhelyezésé-hez növeltük a Steimann-ketrecok számát, a fogadó istállót bővíte-ni kellett és új termelő istállót építettünk. Készítettünk egy fejőhá-zat kizárólag a frissen ellett tehenek számára. Nagyon figyeltünk a jó istállóklima elérésére, amit természetes szellőztetéssel oldottunk meg. Sokan a ventilátoros megoldást választják, nálunk azonban

a nádpassó is tökéletesen bevált. Az istállók tájolásával a mester-séges szellőztetés helyett inkább a természetes mellett döntöttünk. Új istállót biztosítottunk a körmozgáshoz és három körmozgó kalo-dát is vásároltunk. Nálunk az elletőből csak ápolatlan mehet a foga-dóba az állat, a növendéktelepről szintén csak ápolatlan jöhet a köz-ponti telepre. Minden héten rendszeresen, több napon keresztül tör-ténik a lábak kezelése, ebből adódóan erre gondot, pénzt, épületet kellett biztosítani. Minden az állatért történt, figyelembe vettük,

hogy ne legyenek szűkek a fordulóok, az istállók szárazak legyenek, új szalmatárolókat építettünk, hogy száraz alommal tudjuk ellátni telepet és kibővítettük a silóteret. Figyeltünk arra, hogy széles legyen a felhajtó, hogy a tehenek kényelmesen tudjanak közlekedni és úgy látszik, hogy ezért nagyon hálásak. Én azt vallom, hogy nem spó-rolni kell, hanem ésszerűen kell gazdálkodni. Nagyon sok környe-zetvédelmi beruházás folyik mostanában az állattartó telepeken.

Önöknel környezetvédelmi szempontból megfelelő a trá-gyakezelés rendszere?

Mi a trágyaelhelyezést már induláskor, 1994-ben megoldottuk. Ez az adottságokból, kényszerből történt. Ahhoz, hogy a trágyát ki tud-juk vinni bármely időpontban, ahhoz szilárd út, szilárd trágyatér kellett. Ahhoz pedig, hogy a keletkezett csapadékot fel tudjuk fog-ni, csurgaléklék aknát építettünk. Nagyon sok fejlesztés folyik mos-tanában trágyakezeléssel kapcsolatban. Mindig a józan paraszti ész-t kellene követni. A trágya arra való, főleg egy 10 aranykoronás szán-tóval rendelkező gazdaságnál, hogy termeljen és értéket érjen el a nö-vényen keresztül. Ahhoz, hogy a tömegtakarmányokat, silót, lucer-nát biztonságosan meg tudjuk termelni, ezt a trágyát fel kell használni.

A geleji sajt ma már országos híré, ami az önök sajttüzemében készűl. Mostanában egyre élesebb harc folyik a tejtermelők, a tejfeldolgozók és az áruházláncok között, amitől egy saját feldol-gozóüzemmel rendelkező tejtermelő vállalkozás megmenekűl.

A Sajt Kft. a Dél-borsodi Agrár Kft. 100 %-os tulajdonában van. A gazdasági kapcsolat teljes egészében piaci alapon működik. Ha nem lett volna a sajttüzem, nagy valószínűséggel nem fejlesztet-tük volna a vállalkozáson belül a szarvasmarha tenyésztést.

Úgy tudom, hogy az összes tejet itt dolgozzák fel, vásárolnak még hozzá?

A korábbi években vásároltunk tejet, de a telepi fejlesztés pontosan azt célozta, hogy a kiváló és megbízható minőség érdekében min-denképpen saját tejbázis legyen. A tejtermékek ízharmóniája szem-pontjából a beltartalom meghatározó, ezért alul-, vagy másként takarmányozott tej nem biztos, hogy megfelelő. A piacról nagyon könnyű kiesni és roppant nehéz bejutni. Nagyon komoly érdekünk fűződik ahhoz, hogy inkább egy kicsivel kevesebbet szállítsunk a piacra, minthogy a minőség rovására menjen a termék előállítás-a. Egy ilyen régiós üzemnél, ahol mindenki ismer bennünket, a rend-szer zárt és integrált működése szükséges. Nem beszélve arról, hogy

mi a savót visszaitatjuk a szarvasmarha telepen, ami nagyon jó étrendi hatással van. Ezért nagy gondot okozna, ha az idegen tej savója véletlenül nem megfelelő minőségű lenne.

Milyen sajtok készülnek a feldolgozó üzemben?

Az exportpiacra az arab ízlésnek megfelelő, hagyományos kaskaval készül félkemény kategóriában. Belföldre a szokványos sajtokat gyártjuk, trappistát, Geleji gomolyát, valamint napi termékeként tejet, tejfölt, túrót, kefirt stb. Magas minőséget garantálunk, emiatt a tejfeldolgozáson nincs nagy profit, a fogyasztó viszont egészséges terméket kap. Valamikor juhsajtok is színesítették a palettát. A kilencvenes évek elején még Amerikába is szállítottunk juhsaj-

tokat. Az utóbbi években viszont a magyar élőlomunka óriási terhei miatt nem tudtunk versenyképes áron szállítani. Több versenytársunk pl. Bulgária, Szlovákia stb. olcsóbban tudta ezeket a termékeket a világg piacra juttatni. A juhsajt természetesen hiányzik a palet-

táról, mert szerették, kedvelték a vásárlók, külföldön pedig hungarikum volt ez a magyar termék. Amikor versenyképességről beszélünk, figyelembe kellene venni a közgazdasági környezetet is, amelyben működnünk kell. A túl szigorú magyar gazdasági környezet lett a geleji juhászat vesztese.

A tejtermékek számára mennyire nehéz piacot találni?

Nagyon keményen meg kellett harcolnunk mind az export, mind a belföldi piacért. Ez személyhez kötött feladat, ezért saját magam intézem két kollégám segítségével. Az ár lényeges kérdés, de önmagában nem elégséges egy piacnak a megtartásához. Kell egy folyamatos személyes kontaktus a feldolgozó és a kereskedő között, ami mindkettő számára biztonságot jelent. A boltokkal, boltosokkal közvetlen kapcsolatunk van, amit nagyon szívesen ápolok napi szinten. Sok információt kapok tőlük, hogy a fogyasztónak mi a véleménye, mikor szállítsunk, mikor van a legtöbb vevő stb.

Nagyon hosszú és nagyon sok buktatóval terhelt a minőségi tejtermék piacra juttatása. A fogyasztó a minőséget sajnos másodlagosan értékeli, elsősorban az ár a meghatározó. A sajtoknál az elmúlt években divattá vált egyéb termék bevétele a tehéntej terhére. Mi sem-

mi ilyen jellegű dolgot nem engedünk meg magunknak. A Geleji sajt ma is úgy készül, ahogy azt valamikor őseink kigondolták. Van olyan 4-5 milliárdos forgalommal rendelkező kereskedelmi láncok, ahol a tehéntejből készült termékek között a geleji termék 60-80 %-os részarányban van jelen, ami azt mutatja, hogy a minőségi termékeknek azért mégis van létjogosultsága. Mi elsősorban Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, és Heves megyébe szállítunk.

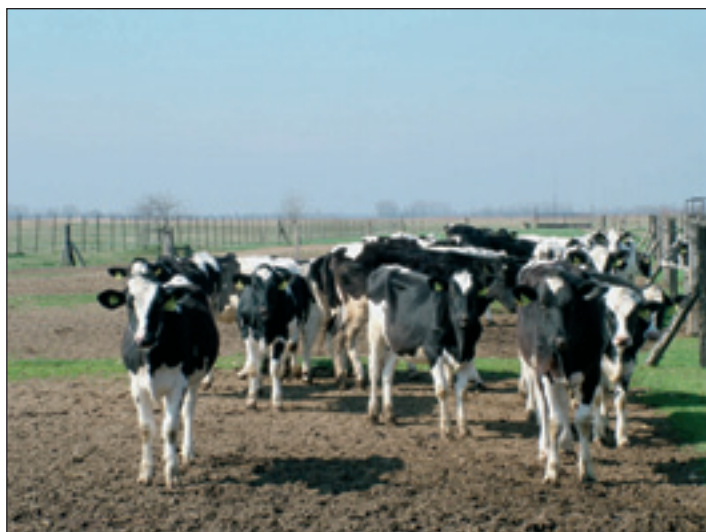
A rengeteg sebből vérző tejpiaci helyzet ellenére sosem hallok panaszkodni. Ez saját mentalitásának köszönhető, vagy úgy érzi, hogy az Ön által vezetett cégnél nincs ok panaszra?

Nem szoktam panaszkodni, alapvetően optimista, életszerető ember vagyok. Azon pedig, hogy a tejágazat több sebből vérzik, el kell gondolkodni, valóban megtettünk-e mindent annak érdekében, hogy ez ne így történjen. Mi nulláról indultunk. Amikor '90-ben elnök lettem, összesen 80 millió forint mérleg főösszeget vettük át a céget. Mára 3 milliárd forintot fektettünk be a Sajt Kft-be és a tehenészetbe együttesen.

Nálunk csapatok vannak kialakítva (takarmányos, elletős, fejős, növendékes stb.). Saját csapatukon belül történik a váltás. Ez egy kicsit több embert igényel, nálunk az 1200 szarvasmarhánál 20-23-at, de azt gondolom, hogy aki az embert sajnálja az állattenyésztéstől, az ne foglalkozzon ezzel. Szeretem azt, amit csinálok és szeretem az embereket. Nálunk korrekt munkakapcsolatok vannak. Ennek persze óriási ára van. 2008-ban 183 millió forint adót fizettünk a dolgozóink után. Ha mindenki ennyi adót fizetne, akkor az ország nem itt tartana. Az adó megkerülése nálunk nemzeti sporttá vált.

Nagy probléma, hogy Magyarországon a vezetés kultúrája csak nyomokban lelhető fel. A vezetők méltatlan körülmények között, minimálbéren alkalmazzák a dolgozóikat és elvárják tőlük, hogy reggeltől estig a telepen legyenek. Sok problémának ez az eredője. Az irányító és a dolgozó közötti kapcsolat, valamint a munkaszervezés nagyon fontos. Nagyon sok jó ötlet származhat a munkatársaktól, nálunk pl. az ellető-, beteg-, ill. fogadóistálló kialakításakor sok esetben az ott dolgozó munkatársaim javaslatait fogadtuk meg.

Minden reggel öt óra körül kint vagyok a telepen. Szükségesnek tartom a pontos feladatmeghatározást és úgy gondolom, hogy a szoros ellenőrzésnél még jobbat nem találtak fel. Jó a bizalom, de az eredményekhez kell a fizikai, vizuális és verbális jelenlét. A geleji gazdaságban nagyon sokat foglalkozunk a dolgozók helyzetével. Példaként tudom említeni, hogy amint lehetőségünk volt rá, pihenőparkot építettünk, hiszen mindenkinek szüksége van pihenésre és nem mindenki engedhet meg magának drága nyaralást. Mivel halas gazdaság vagyunk, egy horgászto is színesítheti a dolgozók mindennapjait, így is szeretnénk hozzájárulni munkatársaink pihenéséhez.

Európai Unió

Tejpiaci kilátások 2015-ig

Az Európai Bizottság szerint az EU tejszektorának kilátásaira rövidtávon a gazdasági válság nyomja rá bélyegét. A nyerstej-árak mélyrepülését a tejtermékek is követik, bár kétségtelenül kisebb mértékben. Az első félévben a tejárak nyomottak maradtak. Ez ebben az évben fel-erősíti a koncentráció növekedését a tejtermékpályán.

2008-ban – a 2 százalékos kvótaemelése ellenére – alig emelkedett a tejtermelés a közösségben, pedig a tejárak rég nem látott magasságokban jártak. A 2009 március végén záródott kvótaévben a kvótakihasználás mélypontot mutatott, ami a most kezdődött periódusban tovább fokozódik majd.

Középtávon az EU tejtermelése helyre fog állni, bár a 2015-ig tartó periódus végén sem fogja teljes mértékben lefedni a kvóta mennyiségét. Az EU előrejelzése szerint a kvóta 2015/16-os szezonban történő eltörlése nem lesz érezhető hatással sem a termelés mennyiségére, sem az árakra. A tejtermelés 2015-ben alig 1,8 százalékkal fogja meghaladni a tavalyi szintet, de ezen belül az új tagok 4,2 százalékkal kevesebb tejet fognak várhatóan előállítani. Eközben épp ezen tagoknál számítanak az átlagos felvásárlási arány jelentős, 4 százalékos növekedésére. (A 70%-os arány nagyjából megfelel a mi jelenlegi arányuknak.)

Tejtermelés, felvásárlás és tehénállomány, 2006-2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Termelés (millió t)	148,1	148,0	148,7	147,4	147,5	148,2	148,7	149,6	149,8	151,4
ebből EU15	119,6	119,7	120,2	119,4	119,6	120,4	121,3	122,2	122,5	124,3
ebből EU12	28,5	28,3	28,5	28,1	27,9	27,8	27,4	27,5	27,3	27,1
Felvásárlás (millió t)	132,6	132,9	133,6	132,7	133,1	134,0	134,8	135,9	136,4	138,2
ebből EU15	113,9	114,1	114,6	113,8	114,1	114,9	115,9	116,8	117,1	119,0
ebből EU12	18,8	18,8	19,0	18,8	18,9	19,1	18,9	19,1	19,2	19,2
Felvásárlási arány (%)	89,6	89,8	89,9	90,0	90,2	90,4	90,6	90,8	91,0	91,3
ebből EU15	95,2	95,3	95,3	95,4	95,4	95,5	95,5	95,6	95,6	95,7
ebből EU12	65,9	66,3	66,8	67,1	67,9	68,6	68,9	69,7	70,3	70,8
Zsirtartalom (%)	4,04	4,04	4,04	4,04	4,05	4,05	4,05	4,05	4,05	4,05
Fehérjetartalom (%)	3,34	3,36	3,36	3,36	3,36	3,36	3,36	3,36	3,36	3,36
Hozam (kg/tehén)	6093	6124	6200	6277	6346	6426	6520	6629	6693	6753
ebből EU15	6654	6690	6745	6817	6880	6941	7033	7121	7154	7173
ebből EU12	4501	4509	4623	4693	4763	4864	4928	5069	5196	5325
Tehénállomány (millió egyed)	24,3	24,2	24,0	23,5	23,2	23,1	22,8	22,6	22,4	22,4
ebből EU15	18,0	17,9	17,8	17,5	17,4	17,3	17,2	17,2	17,1	17,3
ebből EU12	6,3	6,3	6,2	6,0	5,9	5,7	5,6	5,4	5,3	5,1

Az átlagos tejhozamok emelkedése fennmarad, de az új tagoknál – az alacsonyabb bázis miatt – gyorsabb lesz, mint a régiéknél. Ezzel szemben a tehénállomány az új tagoknál fog erőteljesebben csökkenni (közel 20%-kal, szemben a régiéknél 3%-ával).

A sajtpiac a belső és a világpiaci kereslet növekedésének meg-

torpanás a rövidtávon leginkább befolyással lévő tendencia. Középtávon azonban a kedvező körülmények visszaállítására számít az EU, ami elsősorban a belső piaci kereslet folytatódó bővülését takarja. Ez 10 százalékos termelés-növekedést fog hozni az előrejelzés szerint az EU szintjén. E mögött a régi tagok sajtermelésének 9,5, az újakénak 13,8 százalékos növekedése áll. A fogyasztás oldalán ugyanígy az új tagok bővülése a nagyobb. Úgy is fordíthat-

Vajpiaci előrejelzés, 2006-2015, ezer tonna

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Termelés	2 076	2 151	2 158	2 163	2 092	2 028	1 991	1 996	1 964	1 949
ebből EU15	1 883	1 891	1 911	1 928	1 870	1 815	1 792	1 799	1 777	1 775
ebből EU12	193	260	247	235	222	213	199	197	187	174
Import	90	91	62	85	85	85	85	85	85	85
Export	241	212	143	156	133	135	104	46	28	24
Felhasználás	2 047	2 050	2 036	2 053	2 054	2 048	2 042	2 035	2 021	2 009
Egy főre jutó fogyasztás (kg)	4,18	4,17	4,13	4,14	4,13	4,10	4,07	4,05	4,01	3,97
ebből EU15	4,73	4,72	4,67	4,67	4,64	4,61	4,57	4,53	4,48	4,43
ebből EU12	2,15	2,14	2,10	2,15	2,16	2,16	2,16	2,17	2,16	2,16
Zárókészletek										
magán	37	81	121	90	50	10	10	10	10	10
intervenció	63	0	0	70	100	70	0	0	0	0
készletváltozás	-121	-19	40	39	-10	-70	-70	0	0	0

juk az előrejelzést, hogy a tejtermelés növekedése csaknem teljes egészében a sajtermelés növelésére fog fordítódni, amely többletet leginkább az új tagok fognak megenni. Eközben az EU sajtexportja ugyanis folytatja visszaesését.

A vaj és soványtejpör árai az EU intervenciók ár szintjére csökkennek 2008 végére. Az EU be is avatkozott. Ebben az évben az e termékek iránti világpiaci kereslet gyenge marad. Ennek ellenére az EU megállíthatatlanul szorul ki vaj világpiacáról. Emiatt 2015-re az EU vajtermelése 1,9 millió tonnára fog várhatóan csökkenni a ta-

valyi 2,2 millió tonnáról. A fogyasztás a régi tagoknál csökken, az újaknál stagnálni fog. A soványtejpör termelése 8 százalékkal fog mérséklődni 2015-re. Az export is esni fog, ami szintén az EU termékek versenyképességének romlását jelzi a világpiacon.

Tejpiaci reform

Nem kívánja újratárgyalni az Európai Bizottság a tejpiaci reformjáról tavaly hozott európai uniós döntéseket, köztük a fokozatos kvótanövelést - adta értékre *Mariann Fischer Boel* biztos március végén Brüsszelben, az EU-tagországok mezőgazdasági minisztereinek találkozáján.

Az ülés legfontosabb napirendi pontjaként felvetett tejpiaci helyzet témaköréhez Magyarország, Ausztria, valamint a hozzájuk csatlakozó Németország, Szlovénia és Szlovákia emlékeztetőt nyújtott be a miniszteri tanácshoz, olyan – fogalmazásuk szerint nem hagyományos – intézkedéseket kérve, amelyek ellensúlyozhatják az árcsökkenés folyamatát.

Ezzel kapcsolatban *Forgács Barnabás*, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium szakállamtitkára az ülést követően az MTI-nek elmondta, egyebek között az intervenciók ár felülvizsgálatát, valamint az exportvisszatérítés összegének felülvizsgálatát kérték. Az Európai Bizottság szerint azonban jogilag nincs lehetőség az ár emelésére, az exportvisszatérítés módosítása pedig a nemzetközi partnerek, illetve a Kereskedelmi Világ-

Sajtpiaci előrejelzés, 2006-2015, ezer tonna

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Termelés	8 926	8 932	8 969	8 997	9 082	9 246	9 395	9 542	9 646	9 879
ebből EU15	7 727	7 745	7 768	7 795	7 857	7 974	8 104	8 211	8 288	8 512
ebből EU12	1 199	1 187	1 201	1 202	1 225	1 272	1 292	1 330	1 358	1 367
Import	101	94	81	81	81	83	85	87	89	91
Export	586	596	545	542	543	543	558	558	536	525
Felhasználás	8 441	8 430	8 506	8 536	8 620	8 785	8 923	9 071	9 199	9 445
Egy főre jutó fogyasztás (kg)	17	17	17	17	17	18	18	18	18	19
ebből EU15	19,1	18,9	18,9	18,9	19,0	19,2	19,2	19,4	19,4	19,8
ebből EU12	10,5	10,8	10,9	10,8	11,1	11,5	12,2	12,9	13,5	14,1

Soványtejpör piaci előrejelzés, 2006-2015, ezer tonna

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Termelés	866	913	860	839	843	830	792	825	774	787
ebből EU15	694	726	698	675	687	678	640	676	631	651
ebből EU12	172	186	162	164	155	153	151	149	143	137
Import	21	10	8	8	8	8	8	8	8	8
Export	85	202	163	125	110	127	96	90	77	101
Felhasználás	783	688	660	700	720	736	734	728	728	729
ebből EU15	715	602	571	607	623	638	638	634	635	637
ebből EU12	67	86	88	93	97	97	96	94	93	92
Zárókészletek	95	128	173	195	215	190	160	175	152	117
magán	95	128	173	75	75	75	75	75	75	75
intervenció	0	0	0	120	140	115	85	100	77	42
készletváltozás	20	33	45	22	20	-25	-30	15	-23	-35

szervezet (WTO) érzékenysége miatt nem kívánatos. Nem reagált pozitívan Brüsszel arra a felvetésre sem, hogy vizsgálják felül az iskolatej-programba bevonandó termékek körét, valamint az intervenciók időszak előrehozását célzó kezdeményezést is.

- Ezúttal nem volt túlságosan konstruktív és segítőkész a bizottság - fogalmazott a szakállamtitkár.

Az uniós tejpiacra jelentősen visszaestek az árak a nemzetközi keresleti-kínálati helyzet, illetve a 2006-os és a tavalyi reformok nyomán, ez utóbbiak a termelés bővítésének irányába hatottak. Tavaly kvótanöveledséről, illetve a kvóták fokozatos eltörléséről döntött a miniszteri tanács.

Fischer Boel leszögezte, hogy a bizottság hajlandó támogatási intézkedésekről tárgyalni, de elutasítja a kvótákra vonatkozó korábbi döntések felülvizsgálatát. Ez szerint nem oldja meg a problémát, és a termelőkben csak bizonytalanságot keltene, ha Brüsszel ellentmondásos üzeneteket küld.

A biztos úgy vélte, hogy a termelés idén és jövőre is 4-5 százalékkal a kvótaplafon alatt marad uniós szinten. Hozzátette, hogy az unió már szinte minden támogatási lehetőséget kihasznál az ágazatban, és ami még maradt, „nem lenne hatékony a jelenlegi körülmények között”.

A fent említett országok emlékeztetője mindazonáltal nem mennyiségi korlátozásokat kér, hanem egyebek között az intervenciók mennyiségeinek növelését, az exporttámogatás fokozott biztosítását, valamint a tejpor felhasználásának engedélyezését állati takarmánnyként. Azt is sürgetik, hogy a bizottság már idén végezze el azt a piacelemzést, amelyet a eredeti tervek szerint jövőre kellett volna elkészítenie.

A tavalyi reformdöntés értelmében a tagországok tejtermelési kvótái a jövőben évi egy százalékkal emelkednek, majd 2015-re megszűnnek.

Magyarország már tavaly jelezte, hogy ez a döntés nyerstej-exportorként hátrányosan érinti, és azt nemzeti hatáskörben igyekszik ellensúlyozni. (FVM)

A tejkvóta rendszer felszámolása és a tejpiac kilátásai

Jim Begg, a Brit Tejipari Szövetség szakértője a március 11-12-én, Londonban tartott szakmai konferencián kijelentette, hogy a tejkvóta rendszer felszámolása az EU tagországokban – az össztermelés megemelkedése révén – a tejárak 12 százalékos csökkenését vonhatja maga után. A szakminiszterek ugyanis abban állapodtak meg, hogy – a sima landolás biztosítása érdekében – a kvótarendszer 2015-ben történő megszüntetéséig a tagországok évi egy százalékkal növelhetik kvótáikat. Ezt a megközelítést a tagországok többsége támogatta, figyelmen kívül hagyva annak várható kihatásait a tejárakra, amelyek a tagországok többségében már az elmúlt évben is visszaestek. A legutóbbi fél évben az árak Németországban 26,9 százalékkal, az Egyesült Királyságban 15,5 százalékkal, Fran-

ciaországban pedig 12,2 százalékkal csökkentek, és ez minden bizonnyal alapvetően befolyásolja a következő 2-3 év árainak alakulását is. A világpiacon árcsökkenés ellensúlyozására Brüsszel kénytelen volt ismételt bevezetni a tejtermékek exporttámogatását.

Begg szerint azonban az átmeneti nehézségek nem jelentik a tejtermelés válságát, sőt, az hosszabb távon fényes jövő előtt áll, amely a termelés növelését teszi szükségessé, és a tejszektor szempontjából a legnagyobb kihívást az jelenti, hogy hogyan tudja kielégíteni a növekvő keresletet. A lakossági jövedelmek növekedése és a fogyasztási szokások változása révén ugyanis számottevően megnövekedhet a tejtermékek iránti kereslet a fejlődő országokban, amelyek azt saját termelésből nem lesznek képesek kielégíteni.

A másik komoly kihívás, hogy az EU tejtermelésében az árak jelentős differenciálására lenne szükség. Feltétlenül el kell ismerni ugyanis azon termelők többletmunkáját és magasabb ráfordításait, akik extra minőségű termékeket (többek között biotermékeket) állítanak elő.

A „tehenadó” javaslat elvetése

Tekintettel arra, hogy a metánkibocsátásokért nagymértékben a szarvasmarhatartás tehető felelőssé, Írország és Dánia felvetett egy olyan javaslatot, hogy a szarvasmarhatartók fizessenek különadót az általuk tartott állatlétszám után.

Dán szakértők szerint ugyanis egy tehen egy év alatt 4 tonna széndioxidnak megfelelő metánt termel, míg egy autó ugyanennyi idő alatt csak 2,7 tonna széndioxiddal szennyezi a levegőt. A javaslattevő két ország is hamar belátta azonban, hogy egy ilyen adó elviselhetetlen terheket róna a Közösség amúgy is nehéz helyzetben lévő szarvasmarha szektorára, és versenyhátrányba hozná a tagországok marhahús- és tejtermelőit a harmadik országok kevésbé szigorú környezetvédelmi előírások mellett működő termelőivel szemben.

A Bizottság egyetértett a metánkibocsátások visszafogásának szükségességével, de elvetette az úgynevezett „tehenadó” bevezetését, mivel az – véleménye szerint – legfeljebb átmeneti megoldást jelentene a problémára. A tagországoknak tehát más utat kell választaniuk a 2005-ben kitűzött cél teljesítéséhez, amely szerint a kibocsátásokat 2020-ig átlagosan tíz százalékkal kell csökkenteni. A csökkentési direktívák megállapításánál figyelembe vették a tagországok jelenlegi terheltségi szintjét, így pl. Írországra és Dániára 20 százalékos csökkentési kötelezettség van kiszabva, míg Romániában és Bulgáriában 2020-ig megmaradhat a mostani kibocsátási szint.

Fentiek alapján a Bizottság olyan állaspontra helyezkedett, hogy szarvasmarhatartás külön megadóztatása veszélybe sodorhatná a Közösség tej- és hústermelését, ezért az üvegházhatású gázkibocsátást inkább az iparban és a közlekedésben kell visszafogni. Ugyanakkor a második pillér megnövelt költségvetéséből nagyobb összegeket lehet fordítani az állattartás nemkívánatos mellékhatásainak kiküszöbölésére.

„Rendes” tejet adnak a génmódosított kukoricával táplált szarvasmarhák is

A génmódosított kukoricával táplált szarvasmarhák ugyanolyan összetételű tejet adnak, mint „hagyományos” takarmánnyal hizlalt társaik – derült ki német kutatók tanulmányából. Azután sem lehetett kimutatni semmiféle elváltozást a tejben, hogy az állatokat két éven át géntechnológiával módosított kukoricával etették – áll a müncheni Technische Universität szerdán a bajor tartományi gyűlés mezőgazdasági bizottságában ismertetett tanulmányá-

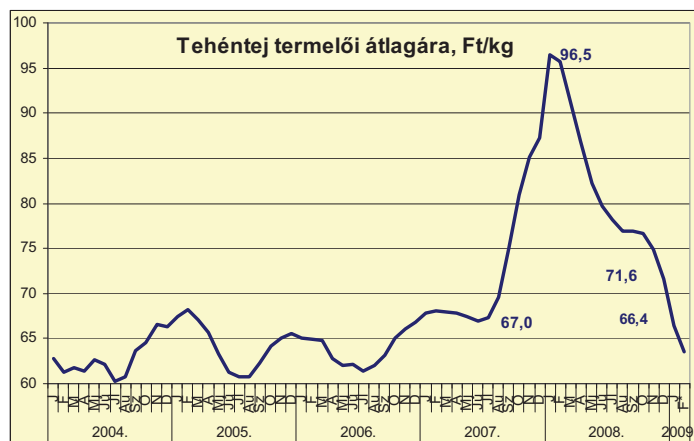
ban. Ez volt a világon az első ilyen jellegű, hosszabb távú összehasonlító kutatás. Kiderült, hogy a tehenek szervezete ugyanúgy képes megemészteni a génkezelt kukoricaféleséget – legalábbis a kísérletben használt legismertebb amerikai fajtát, a MON 810-est – mint a hagyományos takarmányt. Sem a tejben, sem az állatok vérében nem lehetett kimutatni semmilyen elváltozást. A MON 810 jelű kukorica a génkezelésnek köszönhetően ellenáll egy veszélyes kártevőnek, a kukoricamolynak. A génmódosított technológia támogatói azt szokták kiemelni, hogy így nem kell rovarölővel permetezni a növényt. Az ellenzők szerint viszont a kukoricamolynak mérgező fehérje, amit a génmódosítás nyomán a növény tartalmaz, ártalmas lehet az állatokra és az emberi szervezetre is. A müncheni egyetem kutatói *Heinrich Meyer* professzor vezetésével 2005 májusától 25 hónapon át meghatározott rend szerint 18 szarvasmarhát etettek génkezelt kukoricával, míg másik 18-at hagyományos kukoricával. A kutatók havonta vizsgálták a szarvasmarhák vérének, a tőlük lefejt tejet és az állatok ürülékét.

Összesen a 36 állat 38 ezer adatát értékelték ki, s azt találták, hogy takarmánytól függetlenül hasonlóan alakult a tejhozamuk, a súlyuk, s az általános állapotuk. A viszonylag magas – napi 5,3 milligramm – rovarölő-fehérje bevitel ellenére a génkezelt kukoricával etetett teheneknél sem lehetett kimutatni elváltozást sem a szervműködésben sem a termékenységben. Ennek a génmódosított kukoricaféleségnek a termesztését betiltották Magyarországon és négy másik EU-tagállamban, Franciaországban, Ausztriában, Görögországban és Luxemburgban.

A génkezelt növényekkel szemben számos európai uniós tagország gyanakvó, az EU élelmiszerbiztonsági hatósága ugyanakkor engedélyezné a MON 810-es kukoricaféleség forgalmazását.

Magyarország

A KSH adatai szerint idén januárban a tej átlagos felvásárlási ára 66,4 Ft/kg volt. Előrejelzésünk szerint a februári szint mintegy 63,5 lesz, ami jelzi, hogy tovább folytatódott a felvásárlási árak esése. Az AKI PAIR adatai 63,33 forintot mutatnak februárra. Az

Forrás: KSH *február előzetes

A feldolgozói értékesítési árak alakulása

	2008. II.	2009. I.	2009. II.	2009 II/2008 II.	2009 II/2009 I.
	Ft/kg			%	
Polytej	135,03	124,02	121,89	90,27	98,28
Dobozos friss tej	148,42	138,82	134,27	90,47	96,72
Dobozos tartós tej	151,35	135,14	130,36	86,13	96,46
Vaj	1 183,24	1 045,19	1 039,50	87,85	99,46
Vajkrém	772,23	716,05	734,78	95,15	102,62
Tehéntúró	657,20	634,66	625,78	95,22	98,60
Tejföl	350,49	327,69	318,59	90,90	97,22
Natúr joghurt	387,81	369,13	377,82	97,42	102,35
Gyümölcsös joghurt	355,83	336,46	343,32	96,48	102,04
Kefír	280,73	279,32	274,76	97,87	98,37
Trappista sajt	1 154,29	912,86	859,37	74,45	94,14
Ömlesztett sajt	1 061,84	1 122,09	1 149,08	108,22	102,41

Forrás: AKI PAIR

árak mérséklődését a belföldi kereslet és a kivitel mérséklődése miatti relatív túlkínálattal lehet magyarázni. Az AKI adatai szerint a nyerstej export februárban 11 százalékkal volt kisebb, mint egy évvel korábban. Ebben a feldolgozók nyerstej exportjának 20 száza-

Fogyasztói árak változása

	2008. II.	2009. I.	2009. II.	2009 II/2008 II.	2009 II/2009 I.
	Ft/kg			%	
Polytej	227,56	206,08	206,00	90,53	99,96
Dobozos friss tej	251,57	222,72	225,52	89,65	101,26
Dobozos tartós tej	264,00	243,41	243,92	92,39	100,21
Vaj	1 935,38	1 961,51	1 935,36	100,00	98,67
Vajkrém	1 219,28	1 189,77	1 207,11	99,00	101,46
Tehéntúró	1 035,47	1 154,18	1 121,63	108,32	97,18
Tejföl	618,74	661,37	663,81	107,28	100,37
Natúr joghurt	483,28	501,23	493,47	102,11	98,45
Gyümölcsös joghurt	542,79	538,07	527,36	97,16	98,01
Kefír	441,19	455,87	456,38	103,44	100,11
Trappista sajt	1 524,13	1 550,30	1 557,06	102,16	100,44
Ömlesztett sajt	1 767,71	1 947,46	1 910,25	108,06	98,09

Forrás: AKI PAIR

lékos visszaesése is benne van e hónapra viszonyítva. A gyenge forint miatt ugyanakkor az export átlagára a januári 74,46-ról 74,61 Ft/kg-ra emelkedett.

Februárban a világpiaci áresések is folytatódtak. Ezt a gazdasági világválsággal összefüggő kereslet-csökkenéssel lehet magyarázni. A feldolgozók által érvényesíthető átadási árak februárban mind az előző év azonos időszakához képest, mind az előző hónaphoz képest mérséklődtek.

Éves viszonylatban egyedül az ömlesztett sajtokat tudta a tejipar drágábban adni 8 százalékkal. A havi változások között is vannak kivételek, amelyek ára 2 százalékkal növekedett. Ilyen a vajkrém, a joghurtok, és megint az ömlesztett sajtok.

Valódi értékelésre akkor nyílik módunk, ha a feldolgozói értékesítési árak változását a fogyasztói árak változásának fényében vizsgáljuk meg. A 2009 februári fogyasztó árak az egy évvel korábbihoz képest a tehéntúró, a tejföl és az ömlesztett sajt esetében voltak számottevően, 7-8 százalékkal magasabbak. A többi inkább stagnált ugyanúgy, mint az egy havi árak.

Összegezve a képet: a nyerstej ára immár több mint egy éve folyamatosan csökken, ezt a legtöbb feldolgozói ár követte, bár jelentősen kisebb arányban. A tejtermékek fogyasztói árai ezzel szem-

ben alig változtak, igaz nem is tudtak emelkedni. Ehhez hozzátartozik, hogy a termékpiac mindhárom szintjét érintették a működési költségemelkedések, bár különböző mértékben. A legnagyobb energiafelhasználó a feldolgozóipar.

A válsággal, illetve az azzal kapcsolatos hangulatkeltéssel összefüggésben a tejtermékek iránti kereslet is jelentősen, mintegy 5-8 százalékkal mérséklődött 2009 elején Magyarországon. Eközben a forint gyengülése miatt a tejtermékek importja gazdaságtalanná vált. Ezzel függhet össze, hogy a tejipar tudott néhány terméknél kisebb áremelést elérni.

Az év hátra levő részében nem számíthatunk a forint jelentős erősödésére, ezért az import nyomása tartósan mérséklődik. Ezt erősíti, hogy több környékbeli országban a tejszektor leépülése igen felgyorsult. Ilyen például Szlovákia és Lengyelország. Tehát kínálati nyomásuk is csökken.

A kereslet oldalán nem számíthatunk kedvező változásokra. Arra azonban igen, hogy a kevesebb importtermék miatt a hazai termékekből kevésbé esik vissza az eladás. Ilyen összefüggésben a hazai termelők és feldolgozók pozíciói a belföldi kiskereskedelemben némileg javulnak. Ha ehhez a fogyasztók tudatosabb viselkedése és esetleg közösségi marketing programok is csatlakoznának, ezt akár tartóssá is lehetne tenni.

Mezőgazdasági Bizottság: súlyos helyzetben a tejágazat

A nem megfelelő uniós szabályozást, az országok tejkvótájának felemelését okolták elsősorban a tejágazat súlyos problémái miatt a felszólalók az Országgyűlés Mezőgazdasági Bizottságának Agrárpiazi, Szabályozási és Élelmiszerbiztonsági albizottságának ülésén.

A kvóta felemelése a Tej Terméktanács termelői és feldolgozói oldala szerint is jelentős, mintegy 300-400 millió literes tejtöbbletet okoz Magyarországon.

Istvánfalvi Miklós, a terméktanács alelnöke szerint az EU bizottságának azonnal be kell avatkoznia a tejpiazi egyensúly megteremtése érdekében, egyebek között be kell fagyasztania az országok tejkvótáját. Szorgalmazta továbbá, hogy a magyar agrártárca kezdeményezzen tárgyalásokat az EU bizottságával a kérdésben, együttműködve a térség országaival.

50 százalékkal több támogatást

A szakmai szervezet szeretné elérni a kvótaalapú támogatás 50 százalékos emelését, továbbá azt is, hogy Magyarországon fogyasztásélénkítő marketingkampány induljon a tejtermékek forgalmának növelésére.

FVM: 2,5 milliárd van az ágazatra

Bitsánszky Márton, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium osztályvezetője közölte: mintegy 2,5 milliárd forint áll rendelkezésre az ágazat helyzetének javítására, amely egyebek mellett hatósági díjak átvállalásában, az iskolatejprogram fokozott támogatásában és a marketingköltségek növelésében jelenik meg.

A kereskedők is felelősek

Bakos Erzsébet, a Tej Terméktanács szakmai koordinátora a kereskedők felelősségére is felhívta a figyelmet, amikor emlékeztetett rá, hogy a túlzott mértékű kereskedői árrés miatt a tej feldolgozói, átadási ára és a fogyasztói ár között jelentős az eltérés. Példaként említette, hogy a 2,8 százalékos zsírtartalmú tej átadási ára 140 forint literenként, ugyanakkor a kereskedő ezt a terméket 240-250 forintért adja az üzletekben a fogyasztóknak. (MTI)

Gráf tárgyalta a tejeseikkel

A tejdemonstrációs bizottság képviselőivel konzultált a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumban *Gráf József*, a tárca vezetője. Ezt *Dékány András*, a minisztérium szóvivője közölte. Elmondta: a miniszter tájékoztatta a demonstrációs bizottság megbízottait brüsszeli tapasztalatairól, amelyeket a legutóbbi agrárminiszteri tanácsülésen szerzett.

Forgács Barnabás, az agrártárca európai ügyekért felelős szakállamtitkára kedden az Országgyűlés Mezőgazdasági Bizottságának az állattenyésztés helyzetével foglalkozó ülésén úgy tájékoztatta a honatyaikat az uniós mezőgazdasági miniszterek tanácsüléséről, hogy nem sikerült érdemi áttörést elérni az uniós Bizottságánál a tejkérdés megnyugtató rendezése érdekében.

Utcára mennek

A tejágazat válsága miatt újíttotta fel tevékenységét a tejágazati demonstrációs bizottság március elején. Erről a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége (MOSZ) Szarvasmarha-tenyésztők Országos Választmányának tagjai döntöttek legutóbbi ülésükön Budapesten.

Bezuhant a piac

A MOSZ egyik friss elemzése szerint egy hónap alatt 8 százalékkal estek az árak, így a tejtermelők kilátásai, az ágazat helyzete az elmúlt hetekben tovább romlott. A nyerstej termelői alapára januárban átlagosan 62,64 forint volt literenként, ez mintegy 8 százalékos csökkenés a tavaly decemberi 67,53 forinthez képest, és mindössze kétharmada a tavaly januári árnak. Az idei januári tejfelvásárlási árak 55-67 forint között mozogtak literenként, ami – az előzetes adatok alapján – februárra tovább csökkent.

Önköltség alatt

A szabad piaci árak, azonnali szállításra – a gyenge forint ellenére is – csupán 45-50 forint között alakultak. A jelenlegi felvásárlási árak elmaradnak a tej önköltségi árától, literenként akár 15-20 forintos veszteséget is okozhatnak a tejtermelőknek. A MOSZ-elemzés szerint például egy évi 4 millió liter tejet előállító gazdálkodó vesztesége éves szinten akár 60-80 millió forint is lehet. Elemzők szerint visszaesett a magyar nyerstej-export is, az „importnyomás” viszont egyre erősödik a magyar tejpiacon.

A csehek már menetelnek

A tejpiazi válság nemcsak a magyar ágazatot sújtja, hanem az uniós egészét, különösen a közép-európai régió országait. A térség

gazdálkodói – köztük Egyesületünk képviselői – ezért a hónap közepén Prágában demonstrációt tartottak. A tüntetésen résztvevők fő követelése az volt, hogy az újonnan csatlakozott uniós országok gazdálkodói ugyanolyan bánásmódban részesüljenek, mint a régi tagországokban dolgozó társaik. Emellett a tejpiac jelenlegi kaotikus viszonyainak rendezését és átláthatóvá tételét követelték a gazdák a cseh fővárosban.

Hibázott az EU

Magyar tejpiaci elemzők szerint a tejágazati válság kialakulásának okai közt szerepet játszik az unió elhibázott ágazati politikája, például a tagállami tejkvóta megemlése. Továbbá a tej hazai felvásárlási árának folyamatos csökkenése, valamint a tejtermelők kiszolgáltatottsága a feldolgozóknak, a feldolgozók gyenge alku pozíciója a kiskereskedőkkel – főként a nagykereskedelmi láncokkal – szemben. (MTI)

Megint tüntetnek a tejesek

Továbbra is demonstrációt fontolgat a tejtermelők demonstrációs bizottsága, miután tárgyalta Gráf József földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszterrel Budapesten.

A testület úgy döntött, hogy nem mond le a demonstráció megtartásáról. A megváltozott körülményekre tekintettel azonban annak időpontját és helyszínét mérlegeli. A tejtermelők jelentős része jelenleg nem rendelkezik felvásárlási szerződéssel a megtermelt tejére. A meglévő szerződések nagy része árat nem tartalmaz. Az agrártárca ez év január 21-én meghirdetett 2,5 milliárd forintos intézkedési csomagja az ágazat megsegítésére megkésett, és hatását nem érezteti – állítják a tejtermelők. A bizottság közleménye szerint a szerdai konzultáción Gráf József arról adott tájékoztatást a demonstrációs bizottságnak, hogy Mariann Fischer Boel, az unió agrárbiztosa az öt ország támogatásával készült, a hektikus tejpiaci helyzet megoldását célzó javaslatot elutasította. Az agrártárca irányítója ugyanakkor ígéretet tett, hogy Brüsszelben további támogatókat keresnek és a következő uniós agrárminiszteri értekezleten továbbra is napirenden tartják - az ügyben érintett országok – a közösségi tejpiaci szabályozás kérdését.

A demonstrációs bizottság javaslatot tett az agrártárca vezetőjének a nemzeti hatáskörbe tartozó intézkedések megoldására is. Így például a tejtermelők szeretnék elérni a termelői tb-befizetések visszatérítését, továbbá a hitelek biztosítását szeretnék elérni, illetve a hitelek kamattámogatását is kezdeményezik. Jelezték azt is, hogy a tejágazat válságának megoldása érdekében tárgyalásokat kívánnak folytatni a pénzügyminiszterrel és a leendő kormányfővel is. (MTI)

Nem veszik át a tejet a Vajdaságban

Nem veszi át a tejet a szerbiai Vajdaságban több tejgyár. A nemzetközi gazdasági válságra és a kereslet csökkenésére hivatkoznak. A zombori (Sombor) Dukat tejgyár egyoldalúan felmondta a szerződést a tejtermelőivel és február 16-a óta nem veszi át tőlük a tejet. A nagybecskereki (Zrenjanin) Mlekoпродуктban pedig azt közölték, hogy nem tudják átvenni a tejfölösleget, mert miközben a kínálat nagy, addig a tej iránti kereslet visszaesett. Ezzel veszélybe kerül több száz tejtermelésből élő család megélhetése. A tejtermelők szerint a túltermelés egyik legfőbb oka az, hogy a tejgyárak nemrég nagy mennyiségű tejpont importáltak. A Salford csoportosulás tulajdonába tartozó szabadkai tejgyárban is a tej felvásárlásának radikális csökkentése mellett döntöttek. A vállalat bezárta hat átvevőhelyét.

Gustor Ruminant

Malátok szinergikus kombinációja
élesztőkultúrával

- ✓ Növeli a takarmány hatékonyságát energia szempontjából.
- ✓ Csökkenti a termelési költséget.
- ✓ Javítja a takarmány emészthetőségét.
- ✓ 3-5%-kal jobb energia szint.
- ✓ Szabályozza a bendő mikrofloráját, serkenti a tejsav propionsavvá történő átalakulását.

*Természetes
takarmányozás*

NOREL & NATURE
N U T R I C I O N

Forgalmazza:

KELETI-FARM Kft., 4271 Mikepércs, Petőfi u. 13
Tel: 0652-537521 • keleti-farm@keleti-farm.hu

NOREL, S.A. Jesús Aprendiz, 19, 1º A y B • 28007 Madrid (SPAIN)
Tel. +34 91 501 40 41 • Fax +34 91 501 46 44

www.norelynature.com

Kimaradt erjesztett tömegtakarmányát és a rendszeresen keletkező silótéri melléktermékét (silótrágyáját) folyamatos szállítással megvásárolnám. Továbbá 5-10 éves komposztálódott nagy mennyiségű szervesanyag is érdekel. Ár földrajzi elhelyezkedés és minőség kérdése.

Halasi Ernő

Telefon: 30/324-61-02

halasi.erno@gmail.com

MUCOBOVIN®

Szarvasmarha
vírusos hasmenése (VD) elleni,
kétféle antigént tartalmazó
inaktivált vakcina

További információ:

Rhone Vet Kft., dr. Hevesi Zsolt, 30/982-0052, www.rhonevet.hu

Az olaszperje növénytermesztési vonatkozásai

Dr. Orosz Szilvia¹ és Kontró József²

¹Szent István Egyetem, Takarmányozástani Tanszék, Gödöllő

²Sersia Farm Kft.

Az un. 'szilázsfüvek' új generációja, az édesfüvek egyre nagyobb területet hódítanak meg a hazai szántóföldi növénytermesztésben. 2006. őszén megközelítően 350 ha-on, 2008. őszén már közel 6.000 hektáron vetettek a termelők olaszperjét, illetve annak hibridjét. Jelen cikkben az olaszperje, ezen belül is elsősorban a Suxyl nevű fajta termesztéstechnológiájával és betakarításával, valamint a gyakorlatban előforduló nehézségekkel és problémákkal foglalkozunk.

Az olaszperje fajták között 2008-ban is a legnépszerűbb a Suxyl nevű, vetésforgóba illeszthető fajta volt. A Suxyl sikerének egyik oka, hogy termesztésével (vetésforgóba illesztve) lehetővé válik a terület optimális kihasználása, így az adott területen két év alatt (minimum) három kultúrát lehet betakarítani. A Suxilt őszi kalászos vagy silókukorica után telepítjük, az április végén-május elején történő betakarítását követően pedig újra kukoricát lehet vetni a területen. Lazább talajokon lehetséges egy második kaszálás is, ami nagyjából 3 hét múlva követi az első, ezután pedig – május második felében – lehet utána cirkot vetni. A Suxyl másik nagy előnye, hogy az első kaszálásra 15-25 tonna/ha termésmennyiséget (szenázs értékben) biztosítva lehetővé teszi, hogy őszi kevesebb kukoricát silózzunk, így több szemes kukoricát értékesíthetünk (a 2007-es 65 Ft/kg-os kukorica ár mellett ez jelentős összeget képviselt).

1. Tápanyagigény

Az olaszperje igen tápanyag- (főleg nitrogén-) igényes növény, a termés mennyisége, valamint annak táplálékanyag-tartalma, a kijuttatott nitrogénmennyiség függvénye! A termés mennyiségét, illetve annak fehérjetartalmát elsősorban a kijuttatott (hozzáférhető) nitrogén mennyisége határozza meg. Ha kevés nitrogént kap a növény, akkor vagy nem nő meg, vagy alacsony lesz a fehérjetartalma.

A nagy mennyiségű nitrogén műtrágya kiváltására a szerves trágya (akár a fű előtti kultúra alá kijuttatva), valamint a hígtrágya is tökéletesen megfelel.

Összes tápanyag-igény:

- foszfor: 60-80 kg P₂O₅/ha/év
 - kálium: 100-120 kg K₂O/ha/év
 - nitrogén: 150-200 kg N/ha/év
- (ennyi tápanyagot vesz ki a növény a talajból)

Alaptrágyázás: Az olaszperje ugyan tápanyagigényes növény, nagy hibát azonban ilyenkor nem lehet elkövetni. A foszfor és káliumellátás a növény fejlődéséhez fontos, aminek jelentős hatása van a következő évi termésmennyiségre. Ezeknek a műtrágyáknak az ára azonban az elmúlt két évben megkétszereződött-háromszorozódott, így sokan elhagyják a kijuttatásukat. Tökéletesen lehet őket helyettesíteni szerves trágyával vagy hígtrágyával. Az őszi nitrogénellátásról megoszlanak a vélemények: van aki juttat ki, van aki nem. Egy biztos: ha őszi (októberben) meg akarjuk kaszálni

az olaszperjét (Suxyl), akkor gabona után (augusztus végén, szeptember elején) kell telepíteni és biztosítani kell számára minden tápanyagot (N, P, K)!

Ekkor kijuttatandó műtrágya mennyiség:

P 60 kg hatóanyag/ha

K 100 kg hatóanyag/ha

N 60 kg hatóanyag/ha

Ajánlott hígtrágya mennyiség: 20 m³/ha

Tavaszi tápanyag-utánpótlás. Tavasszal kizárólag nitrogén műtrágyát vagy hígtrágyát juttatunk ki két ütemben:

- március elején 80 kg hatóanyag/ha nitrogén műtrágyát vagy 25-30 m³/ha hígtrágyát
- kb 20 cm-es fejlettségű olaszperje esetében: 60 kg hatóanyag/ha nitrogén műtrágyát, vagy 15-20 m³/ha hígtrágyát.

1.1 Megvalósult gyakorlati példa a fejtrágyázás hatásának bemutatására

- 'A' gazdaság fejtrágya adagja: 150 kg nitrogén hatóanyag volt.
- 'B' gazdaság fejtrágya adagja: 30 kg nitrogén hatóanyag volt.

Egyiknek sem volt pillangós előveteménye, tavasszal első kaszálásra mindkét gazdaság kb. 20 t/ha fonnyasztott (35% szá.) termést realizált. Eredmény:

- 'A' gazdaság szenázsának a fehérje tartalma: 17% szá. volt,
- 'B' gazdaság szenázsának fehérjetartalma: 12 % szá. volt.
- A különbség 5%.

20 tonna 35% szárazanyag-tartalmú szenázs szárazanyag-hozama 7 tonna szárazanyag, aminek 5%-a 0,35 tonna, vagyis 350 kg. 'A' gazdaság tehát hektáronként 350 kg fehérjével többet realizált, amely a 120 kg többlet nitrogén-hatóanyag eredménye volt. Ez 343 kg 35 %-os ammónium-nitrátnak felel meg. 343 kg × 100 Ft = 34.300 Ft.

Amennyiben a 350 kg fehérjét extrahált szójadarával pótoljuk, a költségek az alábbiak szerint alakulnának. 1 kg 46%-os nyersfehérje-tartalmú extrahált szójadara ára: 110 Ft. 350 kg nyersfehérje megfeleltethető 836 kg 46% fehérjetartalmú extrahált szójadarának.

Vagyis 1 hektárról 836 kg × 110 Ft = 91.960 Ft nyersfehérje-többlet termeltünk, aminek bekerülési költsége 34.300 Ft volt. Tehát 57.660 Ft/ha értékű nyersfehérjét takarítottunk meg a szarvasmarha ágazatnak. Egy 500-as létszámú tehénállomány részére vett 100 ha-on ez több mint 5 millió forint! Összegzésként megállapítható, hogy fehérjét a legolcsóbban – a magas nitrogén műtrágya árak ellenére – még mindig műtrágyából lehet előállítani.

Várható nehézségek a tápanyagpótlás során: A jelentős mennyiségű nitrogén hatóanyag hajlamosíthat a nitrát-terheltségre. Ezért biztosítani kell a növénynek, hogy elegendő ideje álljon rendelkezésre a nitrát fehérjéjévé való átalakítására (legalább 1 hónap) a műtrágyázástól a betakarításig. Továbbá érdemes ellenőrizni a szilázs/szenázs nitráttartalmát. Irányadó határérték: a TMR összes

nitráttartalma ne haladja meg az 1500 ppm sz. értéket. A tapasztalatok szerint a nagy mennyiségű nitrogén kijuttatás megfelelő betakarítási fenofázist alkalmazva (a kalász hasban van), normál körülmények között nem okoz megdőlést a növényállományban.

2. Vetéselőkészítés

Az olaszperje vetéselőkészítése megegyezik a búzáéval. A többéves Bahialnak és Avensylnek célszerű az altalajlazítás, majd szerestrágya kijuttatás. A Suxylnek nem kell altalajlazítást végezni, ha vetésforgóba illesztjük. Például silókukorica után – elegendő vetés előtt tárcsázni. Vetés előtt a búzának megfelelő magágyat készítünk.

Várható nehézségek a talajelőkészítés során: Apró magról lévén szó, nagyon fontos a jó minőségű, aprómorzsás magágy készítése. A gyakorlatban ez általában nem jelent gondot, kivéve, ha kötött talajról van szó, és az száraz, ami augusztus végén – gabona után – gyakran előfordul. Ilyenkor a tárcsázás hatására (ha lehet egyáltalán tárcsázni) rögökben szakad fel a talaj, amely el munkálása nem könnyű feladat. Esetenként segítséget jelenthet a Güttler henger alkalmazása, amely képes a nagyobb rögöket is szétörni, így a magot „porba” vetve várhatjuk a szeptemberi esőket. Ha a szárazság miatt végképp nem boldogulunk a talajelőkészítéssel, akkor ajánlott megvárni a szeptemberi esőket, és csak azután elvégezni a vetőágy előkészítést. A nem kellően előkészített és üledett (szerves trágyázás esetén) rögös talajba a mag különböző mélységbe hull, így a kelés egyenetlen lesz.

3. Vetés

A vetés végrehajtása során az alábbiak szerint járunk el:

- **a vetés időpontja:** augusztus vége – október eleje között, cél az első fagyok megjelenéséig a 6 leveles állapot, illetve a bokrosodás elérése (kb. 6 hét).
- **a vetés módja:** gabonasortávra, 1-2 cm mélyre vetünk
- **a vetés magszükséglete:**
 - Suxyl, Avensyl: 25kg/ha,
 - Bahial: 30 kg/ha.
- **a vetés után:** tömörítés pl. gyűrűshengerrel.

3.1 Mire érdemes figyelni a vetés során?

Korai vetés esetén az a probléma merülhet fel, hogy (ha nem tervezünk őszi kaszálást) túlbokrosodik a növény és a hó alatt kipállhat. Szerencsés esetben, hótakaró nélküli és enyhébb teleken nem jelent problémát az erős fejlettség. A vetésidő eldöntésekor vegyük figyelembe az őszi betakarítás következő nehézségeit: novemberi kaszálásnál számítsunk arra, hogy a fű nehezen fonnyad és rendkívül alacsony szárazanyag-tartalommal kell a rendről betakarítani az olaszperjét, illetve esős novemberi időjárás esetében nem tudjuk időben felszedni a rendet a lágy talaj miatt. Amennyiben nem tudunk a talajra rámenni a járvaszecskázóval vagy bálázóval, akkor is takarítsuk be később a már nem használható fűvet (trágyára kerül). A renden hagyott anyag ugyanis magas cukortartalma révén kiváló alapanyag a talajban élő élesztőgombáknak, Clostridiumoknak (vajszavtermelő baktériumoknak). Ezen káros mikroorganizmusok felszaporodnak és 'megfertőzik' az újulatot. Így tavasszal megváltozott mikroflórájú olaszperjét takarítunk be. Az aerob mikrobák a szilázsban inaktív állapotban túlélnek, majd a bontás után robbanásszerűszaporodásnak indulnak, ami erős felmelegedésben nyilvánulhat meg. Tehát a renden hagyott olaszperje komoly kockázatot jelent a következő évi fűszilázs minősége szempontjából.

Az olaszperjét későn, október második felében (szemes kukorica után) is lehet vetni, de kockázatos, ugyanis a talajhőmérséklet már alacsony. A növény ekkor már lassan fejlődik, november elején pedig talajmenti fagyok is lehetnek. Van olyan gazdaság, amelynek sikerült az október közepi telepítés, de nem ez ideális időpont. Késői vetéskor nem szabad spórolni a tápanyaggal!

A vetést gabonavetőgéppel végezzük, de nem gabona mélységre! Erre gondosan ügyelni kell, mert – főleg késői vetés esetén – mire az aprómagból kikel a növény és átküzdi magát az 5 cm vastag talajon, már novembert írunk. Ha a fagyok beállta előtt nem történik meg a gyökérváltás, tavaszra a hajszálgyökerek elszakadása miatt a vetés kiritkulhat, vagy akár el is tűnhet.

4. Gyomirtás

Mivel a Suxyl, az Avensyl és hibridje a Bahial ősszel igen intenzíven kel ki, tavaszi fejlődése pedig robbanásszerű, így az esetek döntő többségében sem ősszel, sem tavasszal nem igényel gyomirtást. Az esetlegesen előforduló gyomok szinte mindig kétszikűek (repce, csattanó maszlag, árvacsálán), amelyek ellen könnyű védekezni.

5. Betakarítás és tartósítás

A betakarítás idejének egyik kulcspontja a növény fenofázisa, ami azt jelenti, hogy akkor vagyunk a termésmennyiség-minőség kompromisszumán alapuló optimumon, amikor a **kalász még hasban** van. Ez kb. 80-90 cm-es növénymagasságot jelent. Amennyiben azt szeretnénk, hogy a növény táplálékanyag-tartalma (fehérje és energiatartalma) kedvező legyen, célszerű a betakarítást már akkor elkezdni, amikor a kalász még hasban van (április kö-

Kaszálás: a szársértés kedvező és kedvezőtlen hatásának megítélése még vitatott

Olaszperje rend: szélesre állított terelőlemezekkel

Új összetétel, antibiotikum nélkül!

BoviTard Evo

BoviTard Evo

Tegye gazdaságosabbá borjúnevelését!

A **BoviTard Evo** kiegészítő takarmány gyógynövény kivonat, enzim és vitamin tartalmával megelőzi a hasmenést, köhögést, erősíti a borjú immunrendszerét.

A **BoviTard Evo** használatával jelentősen csökken a gyógyszerköltség.

Eredmény: egészségesebb borjú, nagyobb testtömeggyarapodás, alacsonyabb költség.

100 liter ivóléhez 1 tasak **BoviTard Evo**-t kell adni.

A **BoviTard Evo** baktericid hatású esszenciális gyógynövény olajokat tartalmaz. Ezek a kivonatok stimulálják az emésztőenzimeket és baktericid hatásuknál fogva gátolják az E. Coli elszaporodását a bélflórában.

BOVIMARKET Kft.

H-2085 Pilisvörösvár, Szent Imre utca 13.

Telefon: +36 26 713 126 • Fax: +36 26 713 127

E-mail: bovimeter@t-online.hu

Egy nagy levegő ...

Floron®

antibiotikum
injekció A.U.V.

florfenikol

... és könnyedén veszek
minden akadályt!

- Légúti kórképek és csülökbetegségek ideális gyógyszere
- Egyszeri kezelés elegendő (4 napos hatástartam)
- A florfenikol nagyfokú terápiás hatékonysággal rendelkezik
- Korszerű és gazdaságos antibiotikum készítmény

TolnAgro

Állatgyógyászati Kft.

A jó állatorvos jó gyógyszerei

TolnAgro Kft.

7100 Szekszárd, Rákóczi u. 146.

Tel: 74/528-528

E-mail: info@tolnagro.hu

Fax: 74/528-530

Skype: TolnAgro.Kft

Központi mobilok:

20/222-11-33, 70/77-11-333, 30/33-11-111

Rendelésfelvétel:

74/52-85-22, -23, -24, -25, -26, -29, 74/529-754

Ügyeleti telefonszám: 30/22-666-33

Nyitvatartás:

Hétfőtől - Péntekig 8 - 17-ig

www.tolnagro.hu

FEJÉSTECHNOLÓGIA

A Készenlét Zrt.-nek a fejéstechnológia választása során elsődleges szempontja az volt, hogy egy olyan céggel tudjon stabil kapcsolatot kialakítani, melynek fő célja a fejés hatékonyságának maximalizálására és a fejés kíméletességére való törekvés. Ennek az elvárásnak felelt meg az ír DairyMaster, mely egyike a világ vezető fejőgépgyártó cégeinek. A DairyMaster világszerte elismert sikerének titka, hogy a csapat folyamatos kötelességének érzi a fejlesztést és a kutatást. Úttörő fejlesztőknek tekinthetik magukat a fejőházi berendezések gyártásában, de ugyanez elmondható az automata trágyakihúzókról, az automata etetőberendezésekről és a telepírányítási rendszerekről is.

A DairyMaster megoldást kínál mindenre, amire egy tejtermelő gazdaságnak szüksége lehet. Fejőházi berendezések gyártása, tehén ellenőrző rendszerek, technológiai termékek, etetőrendszerek mind a fejőházon belüli és kívüli etetéshez és tehénválogató rendszerek.

A DairyMaster Swing Over (lengőkaros) fejőberendezés esetén az akna közepén, a fejők feje felett elhelyezett lengőkarok lehetővé teszik, hogy a készüléket az akna mindkét oldalán felváltva használjuk.

A lengőkarok saválló acélból készülnek, ezáltal hosszú élettartamúak.

A lengőkaros kivitel által kínált előnyök:

- Akadálymentes munkakörülmények
- Moduláris felépítés
- Alacsonyabb fenntartási és karbantartási költség
- Költségtakarékos

A DairyMaster Swiftlo Revolver karusszel fejéstechnológia megnyitja a lehetőségeket az állomány bővítése előtt.

A karusszel kivitel által kínált előnyök:

- Nagy áteresztőképesség
- A DairyMaster által kínált technológiai újításoknak köszönhetően max. 2 fő kezelőszemélyzet
- A fejés teljes automatizálásával 1 fő kezelőszemélyzet is elegendő lehet
- A külső fejésnek köszönhetően kicsi a berendezés helyigénye
- A berendezés működés során stresszmentes körülményeket biztosít

A Készenlét Zrt. az új fejéstechnológia telepítésén túl vállalja a már meglévő technológiák teljes felújítását, szervizét, valamint alkatrészrel való ellátását, legyen szó eredeti vagy utángyártott alkatrészekről.

Elérhetőségek:

8500 Pápa, Mozsár u. 14.

Tel.: 89/510-180, Fax: 89/510-199, Mobil: 30/385-75-84

Web: www.keszenlet.hu

E-mail: kereskedelem@keszenlet.hu

zepe). Javasolt tehát április közepétől rendszeresen vizsgálni a növényt. Meleg időben gyorsan, 1-2 nap alatt kikalászol a növény! Kalászosítás után a termés mennyisége jelentősen nem nő, fehérje és energiatartalma csökken, lignintartalma viszont drasztikusan emelkedik! A tapasztalatok azt mutatják, hogy akár 0,5-1 MJ/kg szá. energiát, valamint 5-7% szá. nyersfehérjét is veszíthetünk. Tehát a drágán megvett műtrágyából előállított táplálóanyag-tartalom elveszik, vagyis kidobtuk a pénzt az ablakon. Betakarítás után a következő növedék számára biztosítsunk 40 kg hatóanyag/ha nitrogén műtrágyát.

A másik kulcsponzt az időjárás. A 20 tonna/ha termés tekintélyes tömeget képvisel, amit meg is kell tudni fonnyasztani ahhoz, hogy 35%-os szárazanyag-tartalmat érjünk el. Készülni kell a nagy termésmennyiség okozta műszaki és technológiai problémák helyi megoldására, mert ennek a növénynek ez a termésmennyisége tartósan várható tulajdonsága és egyben egyik legnagyobb előnye (költségek tekintetében mindenképpen). A kaszálást 2-2,5 m szélességű kaszával célszerű végezni.

Hagyjuk a renden legalább 1 napig fonnyadni a füvet, majd járvaszecskázóval vagy bálázóval gyűjtsük össze. A harmat felszáradáskor (9 óra körül) érdemes elkezdni a kaszálást, azonnali rendterítéssel és (kedvező időjárás esetében a déli területeken) másnap reggel lehet a rendképzést és -felszedést megkezdeni.

A fonnyasztás április második felében azonban (termésmennyiségtől függően) akár 2-3 napot is igénybe vehet. Május első hetében, ha a hőmérséklet eléri a 30 °C-ot, nem több viszont, mint 5-6 óra! A szársértés tekintetében megoszlanak a vélemények. Az ütőujjas szársértő hagyományos eszköze a fűszilázs-készítésnek, gyorsítja a fonnyadást, nem okoz levélpergésből adódó fehérjevesztést (a fű szárölelő levélszerkezete miatt), de növelheti a szántóföldi cukorvesztést (fokozott, nagy felületű lécsurgás miatt). A rendkezelés (terítés és összerakás), mint a fonnyasztás gyorsításának művelete igen fontos a nagy termésmennyiségű olaszperje esetében. Arra kell törekedni, hogy a perje lehetőség szerint a leghamarabb bekerüljön a depóba.

A rendterítést semmiképpen sem javasolt elhagyni, mert a szűk, de vastag renden (a nagy termésmennyiség miatt) befülled a perje és lassan szárad, míg laza szőnyegrenden felgyorsítjuk a fonnyadást. A rendterítéshez azonban megfelelő kapacitású és stabil szerkezetű rendterítőre van szükség! Fontos a rendkezelő gépek sík betonon történő beállítása, hogy még véletlenül se keverjenek földet a perjébe! Nem szabad elfelejteni, hogy a bendő mikrobiális folyamatok színtere, amit megzavar egy káros erjedésű és Clostridiumokat, élesztőgombákat tartalmazó földes takarmány. A Clostridiumok spórái megjelenhetnek a tejben is!

Jó idő esetében nem kell a rendet mozgatni, a végső szárazanyag-tartalom elérésekor kell csak a rendfelszedő méretéhez beállított szűk rendet összerakni. A rendfelszedés történhet járvaszecskázóval vagy bálázóval. Javasolt szecskaméret: járvaszecskázóval 2-4 cm. Falközi silóba történő betárolás, illetve fóliatömlőbe történő töltés esetén, amennyiben lehetőség van rá, ragaszkodjunk a legalább 30-35 %-os szárazanyag-tartalomhoz!

Fóliatömlőben a felső határ 40% körül van az egyenletes tömörség és fóliafelület kialakítása érdekében (40 bar nyomással). Hozzá kell tenni, hogy az olaszperje könnyebben és nagyobb határfokkal tömöríthető, mint a lucerna. Megközelítően 20%-kal több anyag tömöríthető ugyanazon térfogatba (300 tonna/hurka = 60 méter hossz esetében). Egyedi, hagyományos körbála esetén elmehetünk 40-45% száraz-anyag-tartalomig is. Falközi silóban nagyobb, mint 40% szárazanyag-tartalom esetében jelentkeznek a tömörítés

nehézségei. Ha ezt a problémát meg tudjuk oldani, akkor olyan szenázst kapunk, amiben több a maradvány cukor, mint a nedvesebb és ezért nagyobb intenzitással erjedt szilázsokban. A cukortartalom a nagy szárazanyag-tartalmú szenázsból megközelítheti a 15-17%-ot is. A nedves, 35% alatti szárazanyag-tartalmú szilázsokban azonban csak 2,0-2,5% cukor marad a tejsavas erjedés után. Meg kell jegyezni, hogy a maradvány cukor hajlamosít a bontás utáni romlásra, bemelegedésre, tehát nagy felületű falközi silóban csak akkor alkalmazzuk ezt a megoldást, ha megfelelő silófalmenedzsmentet tudunk biztosítani, legalább 20 cm napi kitermeléssel. Falközi siló esetén ügyeljünk, hogy a fű alaposan meg legyen taposva, különben a nem megfelelő erjedési folyamatoknak köszönhetően a szenázs táplálóanyag-tartalmának vesztesége (fehérje, energia) igen jelentős lehet!

Amennyiben a tervezett betakarítás időpontja körül esik az eső, várjuk meg, míg az olaszperje felszárad, még akkor is, ha közben kikalászol, mert a veszteség még így is kevesebb, mint ha vizes (18% szá. tartalmú) perjét takarítanánk be. Az olaszperje kevésbé érzékeny az erjedésre és tágabb szárazanyag-tartományban képes megfelelő minőségben erjedni, mint a lucerna. Ennek ellenére az alacsony szárazanyag-tartalom (kevesebb, mint 30%) eredménye gyakran instabil szilázs, aminek jelentős a csurgalékleve. Fóliatömlőben és egyedi csomagolású bálaszilázsban a csurgaléklé összegyűlik a fólia aljában és romlást eredményez. Az ilyen alacsony szárazanyag-tartalom csurgalékléképző hatása mérsékelhető, de nem oldható meg még nagyobb szecskamérettel sem a fóliatömlőben.

Speciális hatást tapasztaltunk őszi betakarítású, egyedi csomagolású bálaszénázis esetében. A fű rendkívül alacsony szárazanyag-tartalma (kisebb, mint 25%) ellenére, gyenge volt az erjedés, kedvező savi összetétellel. Az ok feltehetően az volt, hogy őszi betakarításkor a környezeti hőmérséklet annyira alacsony, ami már gátolja a baktériumok szaporodását a bálában. A bálában található anyag mennyisége nem elegendő ahhoz, hogy felmelegedjen, így nem erjed meg, de nem is romlik az anaerob viszonyok miatt. Ugyanezen alacsony szárazanyag-tartalmú anyag fóliatömlőben és falközi silóban tárolva valószínűleg sokkal rosszabb minőségben erjed. A zöld olaszperje, mint növény, kalászhányás előtt betakarítva 6,4 MJ/kg szá. tartalommal valamint 21% szá. fehérjetartalommal és 15% cukortartalommal rendelkező növény, amelynek előállítása komoly költséget jelent (8-12 Ft/kg).

A táplálóanyagok az erjedés során jelentős változáson mehetnek keresztül, mint ahogy azt előző cikkünkben bemutattunk. A forgalmazó cég szerint a jó minőségű szenázis legalább 5,3 MJ/kg szá. energiatartalommal és 17% szá. fehérjetartalommal rendelkezik! Kalászhányás előtt betakarítva, a növényt 24-25% szá. nyersrost-tartalom, 42-44% szá. NDF- és 27-30% szá. ADF-tartalom, valamint 2-3% ADL-koncentráció jellemzi 80-150 mg/kg szá. karotintartalom mellett. Az adatok megerősítéséhez további országos adatgyűjtés szükséges. A növény képes potenciálisan a 20%-ot meghaladó nyersfehérje-tartalom elérésére is a szilázsban, elsősorban a nitrogén-pótlás függvényében! Az ún. édes füvekből készített szilázsok etethetőségét jelenleg azonban korlátozza, hogy nem állnak rendelkezésre pontos adatok az energiatartalomra vonatkozóan (az emésztési együtthatók hiányában), illetve, hogy az óvatos becslés 5,5 és 6,0 MJ/kg szá. közötti laktációs nettó energia értéket feltételez.

A szilázs/szenázis minőségét befolyásoló főbb tényezők:

- A növény tápanyagellátottsága.
- A növény fenofázisa betakarítás idején (kalász hasban).

- A növény szárazanyag tartalma betakarítás előtt.
- Földszennyeződés jelenléte.
- A taposás minősége (szárazanyag tartalom is befolyásolja).
- A silódepó légmentes lezárása (a hurka egyenletessége).

A várható termés mennyiség: 10-15 tonna szá./év (2 kaszálás). A Suxylt maximum két kaszálásra nemesítették ki. A 3. (kisülhet) és a 4. kaszálásra már nem fogja az előző nagy termésátlagot hozni, de gyenge minőségű talajban egy évig meghagyva a perjét, az előállítás 1 ha-ra vetített költségeit jelentősen csökkentheti. A következő évben az első áprilisi kaszálás után kiszántható. Nagy termőképességű talajokon a tapasztalatok szerint nem érdemes meghagyni a 3. kaszálásra.

A betakarítás harmadik kulcsfontosságú pontja a betakarítás gépesítésének színvonala. Egy 500-as tehénlétszámú telep olaszperje szenázzsal történő ellátására (6-8 kg/nap/tehen) 100 ha olaszperjét indokolt vetni. Vannak gazdaságok, amelyek a TMR-ben 50% kukoricaszilázs és 50% olaszperjeszenázs arányt terveznek, ebben az esetben 150 ha-ra lehet növelni a telepített olaszperje terület nagyságát Suxylt esetében. Évelő perje (pl. Bahial) esetében elég ennek a területnek a fele. A telepített terület nagyságának meghatározásához az egyik tényező az állatállomány szükséglete, a másik a rendelkezésre álló géppark minősége, illetve mennyisége. Ne feledjük el, hogy a cél a perje minél előbbi lekaszálása, majd depóba történő beszállítása, amire mind kaszálógépekkel, mind pedig szállítókapacitással fel kell készülni! A betakarítások sorát az

Olaszperje rend: szűk rend, mely rendterítést igényel a fonnyadás felgyorsítása érdekében

Rendfelfelkészítés előtti szűkített rend készítése szőnyegrendből

olaszperje nyitja, így könnyen és viszonylag jó áron lehet bérszilázó gépet találni.

Rendfelfelkészítés járváscsökkentővel (silózás: falközi silóban, fóliatömlőben vagy szecskabálában)

Csapadékosabb évben, amilyen a 2008-as év is volt, fel kell készülni arra, hogy az évelő gyepeket 3 hetes időszakonként, 2-3-szor is meg kell kaszálni! Ne felejtjük el a kaszálások utáni 30-40 kg hatóanyag nitrogén műtrágya kijuttatását!

A vetésforgóba illeszthető Suxylt első kaszálása után javasolt a kukorica vetőmagágyának előkészítése. A második kaszálás lazább talajok esetén javasolt, illetve ha csak ősszel akarunk a perje után vetni. A kukorica alá történő talajelőkészítésnél (ami többnyire tárcsával történik) figyelembe kell venni, hogy a perje jelentős mennyiségű (bojtos) gyökértömeget hagy maga után, amelynek baktériumkultúrával történő kezelése esetenként indokolt lehet és amelyet a kukorica meghálál.

Az olaszperje rováására szokták írni a növénytermesztők, hogy vizet von ki a talajból, veszélyeztetve az utána következő kukorica terméshozzájárulását. Az olaszperje valóban vizet von ki a talajból, viszont az összefüggő gyökérzete lehetővé teszi az őszi-téli csapadék felső talajrétegben történő megkötését, így hozzájárul a talaj jobb vízháztartásához. A keléshez pedig a májusi csapadéokra amúgy is szüksége van a kukoricának.

Az elmúlt 2 évben (beleértve a 2007-es aszályos évet is) nincs tudomásunk olyan gazdaságról, ahol a perjét követő kukorica a talaj vetéskori alacsony víztartalmának köszönhetően adott volna jelentősen kevesebb termést. A problémát inkább a perje utáni száraz talaj előkészítése jelentette, amelyben a már említett Güttler henger segítséget jelenthet.

Összegzésként megállapítható, hogy az olaszperje növeli a terület kihasználtságát (vetésforgóba illeszthető típusnál), javítja a jövedelemtermelő képességet (2 év alatt minimum 3 kultúra), növelhetjük a szemeskukorica termés mennyiségét a silókukorica csökkentésével, valamint növeli a takarmánytermelés biztonságát az őszi-téli csapadék hasznosításával.

Mindezen eredmények alapján megállapítható, hogy az olaszperje hibridek ígéretes takarmányai a tejelő szarvasmarhának. A különböző hibridekből és keverékekből készített szenázzok, szilázsok valamint szénák a tejelő szarvasmarha takarmányozását alapvetően változtatják meg. Ehhez arra lesz szükség, hogy eredménnyel tudjuk beilleszteni a hazai növénytermesztési technológiába.

A takarmányadagok ellenőrzése – tisztában lenni önmagunkkal

Rabi Zsolt

Sano - Modern Takarmányozás Kft.

A tejelő tehenészetekben – mint általában a gazdasági vállalkozásoknál – a cél a minél nagyobb haszon elérése. Mivel a tejtermelés jelenleg nem a legjövedelmezőbb ágazatok közé tartozik, ezért a tevékenység gazdasági eredményessége nagyban meghatározza a következő időszak életképességét. Ha egy termelő üzem kevés eredményt produkál, akkor két lehetőség van a jobb pénzügyi eredmények elérésére: egyrészt növelni kell a bevételt, másrészt a kiadásokat, hogy ezzel szemben a bevétel növekedjen.

A tejelő tehenészet ebből a szempontból egy kicsit sajátos helyzetben van, mivel a vásárolt értékek nagy részének egységárára gyakorlatilag nincs ráhatással (energia, víz, gyógyszer, vásárolt takarmány, gépek, stb.), csak ezek mennyiségét tudja szabályozni. Ugyanakkor nincs ráhatása a megtermelt végtermékek (tej, borjú, stb.) értékesítési árára sem.

Eredményességjavító megoldásként napjainkban szinte kizárólag a hatékonyság növelését említhetjük. Ha a fenti megállapításhoz hozzátesszük, hogy a tejtermelés költségének mintegy felét a takarmányozási költségek teszik ki – azon belül is elsősorban a vásárolt takarmányok értéke magas –, akkor magától értetődik, hogy a hatékonyság javítása elsősorban a takarmányozás hatékonyságának javítását jelenti. Magától értetődik azért is, mert az egyéb költségtevényezők optimalizálására sok esetben már nincs számottevő lehetőség. A legtöbb üzemben sem az élőkommunikáció-ellátottság, sem a telepüzemelési költségek nem csökkenthetők drasztikusan tovább, a többi költségtevényező pedig elhanyagolható megtakarítást eredményez.

Hatalmas tartalékok vannak tehát a takarmányozás terén, amit talán jól illusztrál az a példa is, hogy egy átlagos magyar tehenészetben a megtermelt tej kb. 8-10%-a származik az olcsó tömegtakarmányból, a maradék tejmenyiséget abrakból állítja elő a tehén. Ez egyrészt gazdaságilag, másrészt étlettanilag is rendkívül hátrányos. Ugyanez az arány a hasonló éghajlatú Olaszországban pl. 38%, Franciaországban 59%, míg Németországban 40% (E.D.F.-Star, 2000). A jobb éghajlatú Írország képes 75%-ban tömegtakarmányból termelni a tejet, vagyis minden negyedik liter tejhez van csak szükség abrakra. Ilyen értékek mellett a hazai tejtermelés egyszerűen nem lehet versenyképes a fenti országokkal szemben. Amíg főként szemeskukoricából akarjuk biztosítani az energiát és szójából a fehérjét, addig törvényszerű, hogy az egy literre eső takarmányköltség magasabb, mintha szilázsából és szénázsból tennénk ugyanezt. 1 MJ NEL egy jó minőségű kukorica-szilázsából kb. 1,08 Ft-ba kerül, ugyanez az energiamennyiség szemeskukoricából 3,12 Ft-ba. A bendővédett zsírok által biztosított energia elérheti a 10Ft/MJ-t is. Fehérjénél is hasonlóak az arányok: 1kg fehérje lucernaszénából 78,43 Ft-ba, szójából 217,4 Ft-ba kerül. **Természetesen a szükséges energiát és fehérjét csak tömegtakarmányból biztosítani nem lehet, de minél jobb minőségű a tömegtakarmány, annál kevesebb abrakra van**

szükség és ez fordítva is igaz: a gyenge tömegtakarmány-minőséggel törvényszerűen együtt jár a magas abrakfelhasználás.

A napi gyakorlatban mégis legtöbbször a támogatásokat, a politikai helyzetet, a technológiát és még ki tudja milyen tényezőket okoljuk, holott a legtöbbünknek lenne mit sepregetnie a saját háza táján is! Persze egyszerűbb mindig másokra mutogatni és másokat hibáztatni, de valljuk be őszintén, közülünk hányan számoltak utána, hogy gazdaságilag mit jelentene, ha a gyalázatos 2,1-2,2-es laktációs átlagot sikerülne 2,5-2,6-ra feltornáznunk? Csak megjegyzésképpen: Hollandia már országos szinten(!) tudja a 3,0 feletti laktációs átlagot...

Vagy azt, hogy mekkora pluszbevételt jelentene a sokhelyütt 35-40% feletti selejtezési százalékot 25-30%-ra csökkenteni és a felesleges vemhes üszöket magas áron értékesíteni? Vagy azt, hogy az egy literre eső abrakfelhasználást 50g-mal csökkentve egy 500-as tehenészet éves szinten 200 tonna abrakkeveréket tudna megtakarítani? Ez szerény számítások szerint is 10 millió forint megtakarítást jelentene! Ehelyett elképedve hallom sokhelyütt, hogy napi 15-16 kg abrakkal „tömik” a nagytejű csoport teheneit, majd az istállóba belépve a trágyában annyi abrakmaradék található, amin egy kisebb ólra való disznó vígan meghízna... Mégis egyszerűbb másra mutogatni, és mástól várni a megoldást. **Mert nálunk ugye mindig mindenről MÁS tehet...**

Mint pl. néhány hazai tehenészetben, ahol reggel nyolc órakor már senki nincs, a telepen égig ér a gaz, az épületek katasztrofális állapotban vannak, a termelés alig haladja meg a 20kg-ot. A tömegtakarmányok gyenge minőségűek, a dolgozók munkaminőségéről nem is beszélve. A termelés önköltsége magasan a felvásárlási ár felett van, óriási a veszteség. Alacsony a tej beltartalma, sok a problémás, beteg tehén. Literszám használják a hormonokat, mert másképp nem lenne elegendő ellés. Pedig a képlet egyszerű: ha nincs senki a telepen, akkor nincs senki, aki az ivarzó teheneket megfigyelje, hétvégén pedig nincs termékenyítés (mert ugye a hétvége az hétvége... de ez végül is csak az év 28,5%-a, nem több...) **Mert nálunk ugye mindig mindenről MÁS tehet...**

Ennek némileg ellentmond, hogy pl. egy fejtő-megyei nagyüzemben pár hónap leforgása alatt több, mint 5 literrel sikerült a fejési átlagot növelni csak azzal, hogy egy kérődzőnek optimálisabb, kevesebb abrakot és több tömegtakarmányt tartalmazó takarmányadagot állítottak össze. Jobban figyelve a tehén étlettani sajátosságaira, a munkaszervezésre és még pár apró, de igen lényeges menedzsmentbeli tényezőre. Ugyanez a technológia, ugyanaz a genetika, ugyanaz a tömegtakarmánybázis... És ez nem egyedi eset! **Nálunk tényleg mindig mindenről MÁS tehet?**

Ahhoz, hogy egy üzem – a tej felvásárlási áráról függetlenül – gazdaságosabban tudjon működni, hatékonyabbá kell tenni a takarmányozást. Ehhez az szükséges, hogy valóban jó minőségű és kellő mennyiségű tömegtakarmányokat állítsunk elő, és a fennmaradó igényt elégítsük ki abrakkal. Az egy literre felhasznált ab-

Dupla siker egy kézben

Sano TMR Profi

- ▶ Telepi analízis
- ▶ Szaktanácsadás
- ▶ Takarmányozási koncepció
- ▶ Takarmányozási kontroll
- ▶ TMR-technológia

Sano TMR-Profi
takarmánykeverő-kiosztó kocsi
Mini 3 m³-től 5 m³-ig.

Sano TMR-Profi
takarmánykeverő-kiosztó kocsi
Kompakt 7 m³-től 12 m³-ig.

Sano TMR-Profi
takarmánykeverő-kiosztó kocsi
Premium 9 m³-től 16 m³-ig.

Sano TMR-Profi
takarmánykeverő-kiosztó kocsi
Premium Duo 12 m³-től 30 m³-ig.

Sano TMR-Profi SANTRAK takarmánykeverő-kiosztó kocsi 16 m³-ig

A vertikális csiga garantálja a
tökéletes és gyors keverést.

Sano - Modern Takarmányozás Kft. • 2949 Csém • Külterület 069/6
Tel.: 06-34-556-700 • Fax: 06-34-556-709 • www.sano.hu

Sano. A jobb teljesítményért!

ak mennyiségének 300 g alatt kell lennie! A költségek ésszerű csökkentése nem egyenlő az indokolatlan elvonásokkal, vagyis 1000 Ft kiadás megtakarítása csak látszólagos, ha a bevétel is csökken 1.000 Ft-tal. Ha többlet csökken, akkor csak tovább fokoztuk a veszteséget...

A takarmányozás hatékonyságának eléréséhez először pontosan ismernünk kell a jelenleg etetett takarmányadag „értékét”. Ezt nem a számítógép, vagy valamelyik labor fogja számunkra meghatározni, hanem a **tehén maga**. Nagyon sok mutatószám és megfigyelés alkalmazható, amely jellemzi a takarmányadag biológiai értékét, egyszerűen a hasznosulását. Minden takarmánykomponens, amely nem hasznosul, drága és feltétlenül száműzendő a takarmányadagból. Ugyanakkor minden komponens, amely valamilyen módon javítja a termelés hatékonyságát szinte kötelezően alkalmazandó! Ezt azonban nem a forgalmazók színes prospektusai fogják eldönteni, sem pedig az elvi és elméleti okfejtések, hanem a **tehén maga**... A hatékonyság ellenőrzésének első lépése tehát a tehén takarmányozásra adott reakcióinak megfigyelése, és csak az utolsó lépés egy új takarmányadag számítása.

Egyszerűbben fogalmazva: hasznosabb, ha a jelenleg etetett adagot módosítjuk – tökéletesítjük, mintsem az irodába egy újat kalkulálunk a számítógépen. Ehelyett sokszor csak teljesen új adagokban tudunk gondolkodni (grammokkal és tizedekkel zsonglörködés), pedig még azt sem tudjuk, hogy az eddig etetettel mi volt a probléma. Ha egy 38 literre számított adagból a tehén csak 30-33 liter tejet termel, akkor nem az a megoldás, hogy 40 literre számítsunk egy másikat, hanem megkeressük, hogy a hiányzó 5-8 liter hol veszik el. Mert valahol elveszik, az biztos...

Általános szabály, hogy **a valós tejtermelés és a számított adag nem térhet el 2-3 literrel** egymástól. Ha akár a tej mennyisége, akár a tej beltartalma elmarad ettől az értéktől, akkor vagy a számítás volt rossz, vagy – ami gyakoribb – a hasznosulás nem kielégítő.

A tej mennyiségének mérése akár napi szinten is megoldható, de a kevésbé felszerelt üzemekben is kontrollálható a havi próbafejések alkalmával. A tej beltartalmi értékei – egyedenkénti szinten – szintén a havi ellenőrző fejés alkalmával értékelhetők. A kapott eredményeket értékelni kell egyed-, csoport- és állományszinten is. **Az egyedenkénti tejmennyiség-csökkenés havonta nem lehet több mint 3 liter.** Természetesen az egyéb eseményeket figyelembe kell venni: pl. mivel az ellenőrző fejés havonta egyszeri alkalommal van, ezért előfordulhat, hogy éppen aznap ivarzik a tehén, és teljesen normális nála a nagyobb tejsökkenés. A kiugróan sok tejet vesztő teheneket minden hónapban ellenőrizni kell. Ugyanez érvényes a tej beltartalmára is (tejszír, tejfehérje, tejcukor, tejszór, SCC). A tejszír értéke a rost emészthetőségéről ad tájékoztatást, míg a tejfehérje a bendő energiaellátottságáról. A tejszír az első két hónapban folyamatosan csökken, majd utána folyamatosan emelkedik. A tejszír mennyisége összefüggésben van a napi tejjel és a napszakkal is. Általában magasabb napi tejtermeléshez alacsonyabb tejszír-tartalom tartozik, és a reggeli esti fejés között is van különbség. A százalékos meghatározás helyett jobb, ha a napi termelt tejszírmennyiséget értékeljük: a tehénnek legalább napi 1,2-1,3 kg tejszírt kell produkálnia. Az ez alatti mennyiség oka a legtöbbször a bendő alacsony pH értéke, amelyet a nem kielégítő rostemésztés okoz. Az 5% feletti tejszír általában ketózisra utal. A tej fehérjetartalma ugyanakkor lényegesen stabilabb érték. Emiatt a 0,1%-nál nagyobb eltérések már jelzésértékűek. Az alacsony tejfehérje (<3,0%) rossz bendőbeli

energiaellátottságot, míg a magas tejfehérje (>3,7%) energiatöbbletet jelenthet. **Cél, hogy a laktációban mért legalacsonyabb és legmagasabb érték között a különbség ne legyen több mint 0,3%.** A tej zsír-fehérje arányából (FEQ) szintén értékes következtetések vonhatóak le: az 1,1 és 1,3 közti érték tekinthető normálisnak, az ez alatti érték acidózist, az e feletti érték ketózist jelent. A tej karbamidtartalma a fehérjebevitellel és az energiabevittel (fehérje-hasznosulás) van összefüggésben. Emiatt a tej karbamid és fehérjetartalmát együttesen kell értékelni. A befejeéseket végző ÁT Kft. a vizsgált értékeket részletesen elemzi és a standard kilenc osztály alapján értékeli. Ez az értékelés rendkívül hasznos információkat nyújt a takarmányozás hatékonyságáról. Persze csak ha nem a polcon porosodik... **Az energia és fehérje értékelés a bendő energia- és fehérjeellátottságára vonatkozik és nem a tehén energia-fehérje egyensúlyára.** Ha a bendőben kevés a hasznosuló energia és az oldódó fehérje, akkor a tej fehérje és karbamid-tartalma alacsony lesz. Eerre csak a bendőben hasznosuló energia és fehérje arány emelése lehet megoldás, bendővédett komponensek használata nem hoz eredményt. Ugyanez fordítva is igaz: a magas tejszór és tejszír túl sok energiát és fehérjét jelez a bendőben. Ha a karbamid-tartalom normális, de a tej fehérjetartalma alacsony vagy magas, akkor a gyors szénhidrátok (cukor és oldódó keményítő) aránya alacsony vagy magas. Ha a tejfehérje normális, de a tejszór alacsony vagy magas, akkor a fehérjék frakcióinak felülvizsgálata szükséges: alacsony karbamidnál a könnyen oldódó fehérjéből (napraforgó vagy repcedara) kell több, magas karbamid-érték esetén a bendővédett fehérje arányát kell növelni (magasabb szójadara-hányad, vagy by-pass fehérje etetése). Ehelyett sokszor tapasztalom, hogy a legutolsó lapon megnézzük az egyensúlyban lévő tehenek arányát, és ha meghaladja az 50%-ot, akkor hátradólva vállon veregetjük magukat.

A takarmányadag értékelése szempontjából ugyancsak fontos információ testkondíció is. A test kondíciópontozásánál **nem is annyira az értékek, hanem a tendencia az igazán fontos.** Cél, hogy a laktáció alatt a kondíció ne változzon többet, mint egy pont. Az ideális elléskori kondíciópont a 3,5, így ezt kell alapul venni. Egy jól takarmányozott állományban az összes állat kondíciója 3,0 és 4,0 között van. A túl nagy eltérések vagy kilengések hibás takarmányozási technológiára vagy hibás takarmányadagra engednek következtetni. Ha az első laktációs harmadban a tehén több mint 60 kg-ot veszít a testtömegéből, akkor biztos, hogy felül kell vizsgálni a takarmányozást. Az esetek többségében az ellést követő időszak takarmányozása csak „papíron” megfelelő. Ha az első harminc napban a testtömeg-vesztés meghaladja az 50 kg-ot, akkor a szárazonálló és előkészítő takarmányadag hibás. Az az ember, aki naponta látja az állatokat, nem képes objektíven megítélni az esetleges kóros folyamatokat. Ezért jobb, ha a testkondíció-pontozást olyan ember végzi, aki csak ritkábban látja az adott állományt. Természetesen a legjobb megoldás, ha a napi fejések alkalmával a fejőházból kijövetelkor a tehenek testsúlya mérve lenne. A kondíció-pontozást minden esetben el kell végezni a szárazra-állításkor (utolsó laktációs időszak takarmányozását ellenőrizve), az előkészítő csoportba helyezéskor (szárazonálló takarmányadag), elléskor (előkészítő takarmányadag), és a 100. laktációs napon (fogadócsoporthoz takarmányadagja).

Ha a fenti értékek nem egyeznek az elvártakkal, akkor a takarmányadagot módosítani kell. Általában valamely bevitt komponens nem hasznosul megfelelően, vagy az egyes tápanyagok összhangja nem megfelelő. A nem megemésztett takarmánykomponensek a bélsárral ürülnek ki a szervezetből. A bélsár vizsgálá-

ta ezért objektív képet ad a takarmányozás hatékonyságáról. **Mindezen tápanyag, amelyet az állat elfogyaszt és nem hasznosul, megtalálható a bélsárban.** A bélsár szűrésére használható a több-rétegű speciális bélsárrosta, de ugyanúgy alkalmas egy átlagos konyhai szűrő is. A bélsarat folyó víz alatt addig mossuk, amíg a kicsorgó víz tiszta nem lesz. Ami ezek után a szűrőben fennmarad, az a meg nem emésztett tápanyag. Normális esetben a szűrési maradék csak 5mm-nél kisebb rostdarabokat tartalmaz, egyéb anyagokat nem. A trágyában megjelenő egyéb komponensek az ablakon kidobott pénzt jelentik. Természetesnek tűnhet, hogy a bélsárban azért található meg bizonyos komponens, mert abból túl sok van, és a tehén nem képes megemészteni, de ez így nem teljesen igaz.

A bélsár szűrése megmutatja a takarmányanyag valódi értékét.

A takarmánnyal bevitt szénhidrátoknak folyamatosan kb. azonos mennyiségű energiát kell biztosítani a bendőbaktériumoknak. A cukor gyors, a bendőben oldódó keményítő közepes, míg a cellulóz lassú energiát szolgáltat. A három energiaforrásnak összhangban kell lennie egymással (pl. keményítő:cukor arány, optimális esetben 3:1), mert különben a bendőbaktériumok energiaellátása nem lesz folyamatos, így a fehérjeemésztés sem kielégítő. A fehérjeforrások között ugyanúgy megkülönböztethető gyors, közepes és lassú oldódási sebességű fehérje. Gyors pl. a karbamid vagy a sörtörköly, közepes a napraforgó és a repcedara, lassú a szójadara. Természetesen a szénhidrátok és a fehérjék arányának egyformának kell lenni, vagyis egységnyi gyors fehérjéhez egységnyi gyors energia is szükséges. Ha az energia és fehérjeösszhang a bendőben nem kielégítő, akkor bizonyos tápanyagok nem hasznosulnak, hanem kiürülnek a bélsárral. Tehát a bélsárban található bármely komponens származhat a hibás arányból is, nem csak a relatív túletetésből.

Az egész kukoricaszemek többnyire az elégtelen szilázsbetakarítási technológia miatt vannak (szemroppantó rossz beállítása). A hosszú rostok megjelenése kevés gyors szénhidrátról és a lignines, ezért emészthetetlen rostról árulkodik. Ha egy csoporton belül többféle trágyát találunk, akkor a TMR homogenitása nem megfelelő, mert az állatok szelektálják a kiosztott takarmányt. A bélsár színe és állaga szintén fontos értékelő tulajdonság. **Tejelő teheneknél az ideális bélsár-állag a kása-szerű állag, amely ürítés után egyben marad, kb. 4-5 cm magasan, és 4-5 lépény formájában.** A trágyába lépve ráragad a cipőnkre. A túl híg bélsár magas nyersfehérjére, vagy magas bendőstabil keményítő-bevitelre, esetleg túl kevés nyersrostra vezethető vissza. A vékonybél maximum kb. 1800 g keményítőt tud megemészteni, az e mennyiség feletti kiürül. Ez a legtöbb esetben szemmel nem látszik, csak szűrés után. A túl kemény bélsarat általában a kevés fehérje vagy keményítő, esetleg a túl sok rost okozza. **Az elégtelen vízellátás szintén okozhat kemény, egybeálló bélsarat. Az elégtelen vízellátás természetes a tehén által felvett víz mennyiségét jelenti, és nincs összefüggésben az itatóhelyek „elméleti” számával.** Hiába van szinte minden tehénnek egy-egy itatója, ha az abban a víz koszos és bűdös,

akkor úgysem fognak inni belőle. Ehhez persze bele kell nézni az itatóba, mert messziről – különösen a labdás önitátónál – minden víz tisztának tűnhet...

A TMR homogenitása és az összeállítás pontossága szintén kiemelkedő figyelmet érdemel. Sok esetben tapasztalható, hogy napi 8-10%-kal változó tejtermelési szint oka az eltérő takarmánykeverékek kiosztása. Az egyik dolgozó így kever, a másik meg úgy... A modern TMR-kocsikon megtalálható mérlegek képesek a ki és betárolás részletes adatait rögzíteni, így számítógépen az egyes napok vagy dolgozók pontosan kielemezhetők.

Ha a fenti vizsgálatok alapján a takarmányadag hasznosulása jó, de az eredmények mégis elmaradnak az elvártaktól, akkor valószínűleg a takarmányfelvétel okozhat problémát. Sok esetben a telepi vezetők még megközelítőleg sem tudják megmondani, hogy az adott csoport mennyi szárazanyagot vesz fel. Pedig mind a kiosztott, mind a meghagyott takarmányt mérni lehet. Másik lehetőség, hogy a tehén bendőjének teltségét értékeljük. Ehhez az állat bal oldalán a horpasz teltségét kell csak megfigyelni, közvetlenül a takarmányfelvétel után. Az ideális, és az attól eltérő képeket a mellékelt ábrák mutatják.

A horpasz rajzolása 60 %-os és 90 %-os bendőteltés esetén.

A szárazanyagfelvétel mellett a kérődzés is fontos. A fekvő teheneknek 80%-a kérőddzön, az álló tehenek 80%-a egyen. Ha ez nem így van, akkor azt egészségügyi problémák okozhatják, vagy egyszerűen a tehénkomfort nem megfelelő. Egy felkérődzött falatot az állatnak a laktációban 50-60, míg a szárazonállás alatt 60-70 alkalommal kell megrágnia. Ha ez az érték magasabb, akkor túl sok a rost, vagy kevés az energia a takarmányban, ha alacsonyabb, akkor valószínűleg túlsavasodott a bendő.

A jó takarmányfelvétel alapja a megfelelő tehénkomfort, a fény és levegő, a megfelelő jászol és az ivóvíz. A megfelelő tehénkomfort biztosítja, hogy a tehén kényelmesen tudjon pihenni a száraz és tiszta almon vagy boxban, és elegendő mennyiségű fényt és oxigént kapjon. **Ha a tehén nem tud kényelmesen pihenni, akkor a takarmányfelvétele is alacsonyabb lesz.** A 75 cm-es minimális egyedenkénti jászolhossz és az 1:1 állat:etetőhely arány pedig biztosítja, hogy az összes állat a nap 24 órájában elegendő takarmányt vegyen fel anélkül, hogy a rangsorban előtte álló elzavarná a jászoltól. Az ivóvíz minősége nem lehet kérdéses, míg a tehén számára a legideálisabb a 70 cm magasan elhelyezett nyílt víztükrös itatók, amelyek 6cm/állat hosszúak legyenek. Így a tehenek gond nélkül meg tudják inni a számukra szükséges 150-200 liter vizet naponta. A tehén vízigénye 4 liter/ tej liter...

A jó telepi menedzsment alapja az eredmények pontos ismerete. Ha az elért eredmények nem megfelelőek, akkor változtatni kell. A megoldás első lépése minden esetben a probléma felismerése és feltérképezése. Ennek hiányában a megoldás túl lassú és túl drága. Egy részletes és mindenre kiterjedő takarmányelemzéssel sok pénz és idő megspórolható, ugyanakkor a teljesítmény is növelhető. **Ez az alapja a jelenleginél sikeresebb tehéntartásnak, és nem a másokra mutogatás, a kívülről segítségvárás...**

„Állati jó genetika” – az OMT Zrt. a tenyésztés szolgálatában –

A majd' 40 éves szakmai múltú visszatekintő céget a mesterséges termékenyítés hazai bevezetésére és folyamatos fejlesztésére hozták létre. A 2007-es tulajdonosváltást követően sem változott a vállalkozás tevékenységi köre, a hazai szaporítóanyag-előállításnak és forgalmazásnak ma is jelentős és meghatározó szereplője.

Az OMT Zrt. gödöllői állomásán közel 120 – holstein-fríz és magyartarka – bika termel, a kiváló hazai szaporítóanyag mellett importspermát is forgalmaznak tejelő és húshasznú fajtakörben egyaránt. Fajtaszortimentjük teljes körű, hiszen valamennyi itthon használt húsfajta szaporítóanyaga elérhető, de a fő hangsúlyt a két legnagyobb egyedszámú tejelő fajta forgalmazása jelenti.

A magyarkeresztúri sertés mesterséges termékenyítő állomáson termelő 50 tenyészkán a sertés-tenyésztőket szolgálja ki csúcsmínőségű szaporítóanyaggal.

A Társaság bikáinak genetikai bázisát természetesen a legkiválóbb és legkorszerűbb hazai és külhoni párosítások, kombinációk képezik, ezáltal a nagy szarvasmarha-tenyésztési hagyományokkal rendelkező országokban is keresettek bikáik.

Az OMT Zrt. kifejezett hangsúlyt helyez az ivadékvizsgálat, mint a legmegbízhatóbb tenyésztési eredmények megalapozását szolgáló eljárás végzésére, 2008-ban hét bikát indítottak e vizsgálatban. Fiatal bikáik nemzetközi porondon is megmérettetnek, Hollandia, Csehország, Kanada, USA, Németország és Ausztria is részt vesz csereindítási programjukban.

A hazai holstein-fríz bikáik között olyan már-már klasszikus nevek szerepelnek, mint Tóbiás Wade, Agárd Aaron vagy Rang Bellwood, külföldi bikaparkjukat olasz bikák alkotják (pl: Gilles, Harmony).

Két éve a Társaság elhatározta, hogy szilárd gazdasági partnerei számára nyereményakciót hirdet. 2008. tavaszán **autót** sorsoltak ki a vásárlók között, míg nyár végén **10** kiváló genetikai háttérrel rendelkező **szűzűsző volt a nyeremény**. Az augusztus 12-i sorsolás végül aszékesfehérvári Aranykorona Zrt-nek és a budapesti H+N és Társai Kft-nek kedvezett.

A székesfehérvári cég hét ajándék üszőt állíthatott be telepén. A telep tavalyi laktációs zárása 334 tehén átlagában 9445 kg, 70%-ban hazai szaporítóanyagot használnak a termékenyítésekkor. Az üszőket 2006-ban Rang Bellwooddal, 2007-ben Tóbiás Wade-del inszeminálták, 2008-ban Inwardot használták. A tehénállományt is az OMT Zrt-től vásárolt szaporítóanyaggal termékenyítik.

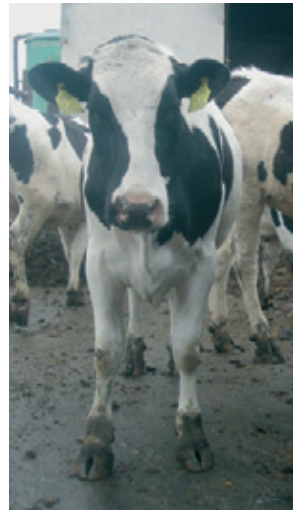
A telep szaporodásbiológiai állapota kifejezetten jónak mondható, az első ellés ideje 24-29 hónap, a két ellés közötti idő ugyan 423-450 nap, viszont a termékenyítési indexük másfeles átlaggal 2,7 és 1,1(!) közötti.

A lábvégeproblémák is elenyésző számban jelentkeznek. Az eredmények titka a jó szakmai menedzsment mellett talán a takarmányozásban is keresendő. Az olaszperje egyéves változatából készült szenázs és a réti széna jelentős szerepet játszik a kukoricaszilázs, görögszéna- és lucernaszenázs, lucernaszéna és abraktakarmányok mellett a takarmányadagban.

A füvek etetése az előnyös nutritív hatások mellett élettani szempontból is jelentkezik.

Az Aranykorona Zrt. tapasztalatai alapján az OMT Zrt-től elnyert, immár négy hónapos vehemmel bíró üszők nagyobbak és finomabb külleműek telepi társaiknál.

A H+N és Társai Kft. három üszőnek örülhetett a sorsoláson. A pestkörnyéki telep a Társaságtól Lystel Lozaro-t és Vajhádi Bronz Stormatic-ot használ olasz bikák mellett. A 350 tehénnel és növen-

déssel gazdálkodó cég klasszikus takarmányozást folytat, 2×8-as Alfalával fejőházzal rendelkezik. A menedzsment munkáját az Alpro telepírányítási rendszer segíti. A tőgyek kifejezetten jók, illesztésük, mélységük és függesztésük átlagon felüli. A nyerevényűszők itt is méreteikkel, szervezeti szilárdságukkal tűnnek ki a csoportból.

Az OMT Zrt. a szakmai háttérismeretek fejlesztését is előtérbe helyezi. Ezért 2009. márciusában szakmai partnerei részére **izraeli tanulmányutat** szervezett, melyen 12 telep munkatársa vett részt. Az öt napos út során a Holt-tenger melletti En Gedi kibucban volt a szállásuk, ahonnan a GAT kibuc tehenészetét látogatták meg. Izrael tejtermeléséről a magas tejmenyiség és a lehető legmagasabb szintű automatizálás és telepírányítás jut eszünkbe.

A kötetlen mélyalmos rendszerű, 550 egyedes telepen 460 holstein-fríz tehet fejtek 11.300 kgos átlaglaktációval 3,54% zsír- és 3,21% fehérjetermelés mellett. A 4x8-as halszállkás fejőházban természetesen Afikim rendszer működött.

Nagy érdeklődés követte a „kitrágyázás” technológiáját. A száraz éghajlat és az alomanyag hiánya miatt az almozásmentes mélyalom valójában a megszáradt ürülék, amit időnként kultivátorral fel lazítanak. Ez is kiváló pihenőteret biztosít a teheneknek. A takarmányozás technológiája is szolgált érdekességgel, hiszen furcsa volt látni az üszők takarmányát: éppen napraforgószár és pulykatrágya keverékét fogyasztották előszeretettel. Azon az éghajlaton minden takarmánylehetőséget meg kell becsülni.

A résztvevők a szakmai program mellett a hőforrásokra épített gyógyfürdőt, a Holt-tenger gyógyító vizét, a kibuc egyedülálló flóráját és változatos, különleges fogásokkal tarkított konyháját is élvezheték. Ebben az országban járva a nagy világvallások kialakulását megalapozó emlékhelyek sem maradhatnak ki a programból.

Az OMT Zrt. továbbra is a tenyésztő társadalom fejlődését segítő szolgáltatásokkal, programokkal, párosításokkal, kiváló minőségű szaporítóanyag és egyéb termékek forgalmazásával áll partnerei rendelkezésére. (X)

TÚL SZÁRAZAK A SZENÁZSAI ÉS SZILÁZSAI? A MEGOLDÁS: LALSIL DRY!

A LALSIL Dry szilázsolóanyaggal már az Ön kezében a lehetőség a magas szárazanyag-tartalmú szenázsok/szilázok optimálására (silóban, és csomagolt bálában egyaránt).

LALSIL Dry

- a savanyítás javítása
- az élesztő- és penészfejlődés jelentős csökkentése
- az aerob stabilitás nagymértékű javítása
- az állati teljesítmény optimalizálása

LALSIL Dry hatékony, könnyen használható és környezetbarát megoldás.

Magyarországi importőr:

3231 Gyöngyösslomos, Csákkői út 10.
T/F: 37/370-892.

MEGOLDÁS MINDEN TÍPUSÚ SZILÁZSHOZ

A LALSIL LALLEMAND termék

www.lallemand.com

ÉRTÉKESEBBÉ TESZI
A SZILÁZSOKAT

NEHEZEN ERJESZTHETŐ
SZENÁZSOK BIZTONSÁGOS
SZILÁZSA

SZÁRAZ KUKORICASILÁZSOK
STABILIZÁLÁSA ÉS
SAVANYÍTÁSA

SZÁRAZ SZENÁZSOK/
SZILÁZSOK OPTIMÁLÁSA

A minőség hagyománya a jövő biztonsága!

Kiemelt termékeink:

- tejlő tehén
komplett premixek
- tejlő tehén
koncetrátumok

Fenti termékeink a
következő kiegészítéssel
rendelhetők:

- Emelt
vitamintartalom
(A,D,E vitaminok)
- Mikrokapszulázott
A, D vitamin
- Niacin és B₁ vitamin
- Szerves kötésű
mikroelemek
(Zn, Cu, Mn, Se)
- Élő élesztőkultúra
- Retard bendőpuffer
- Aroma

- Crémo tejpótló
borjútápszerek

- Energiaital

Bábolnai szarvasmarha takarmányok

**BÁBOLNA
TAKARMÁNY**

TENDRE

Takarmányipari Kft.

H-2942 Burgert Róbert

Agrár-Ipari Park

Telefon: 34/557-050

Fax: 34/557-060

info@btakipar.hu

www.btakipar.hu

Termékeinkkel kapcsolatban keresse szaktanácsadóinkat:

Kollár Sándor (20/468-6086)

Schlosser István (20/444-3787)

Éliás Dávid (20/468-6076)

Atkári Gábor (20/992-0367)